ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS
DECEMBER 1994
ROČNÍK 2

BANKING JOURNAL
DECEMBER 1994
VOLUME II

BIATEC

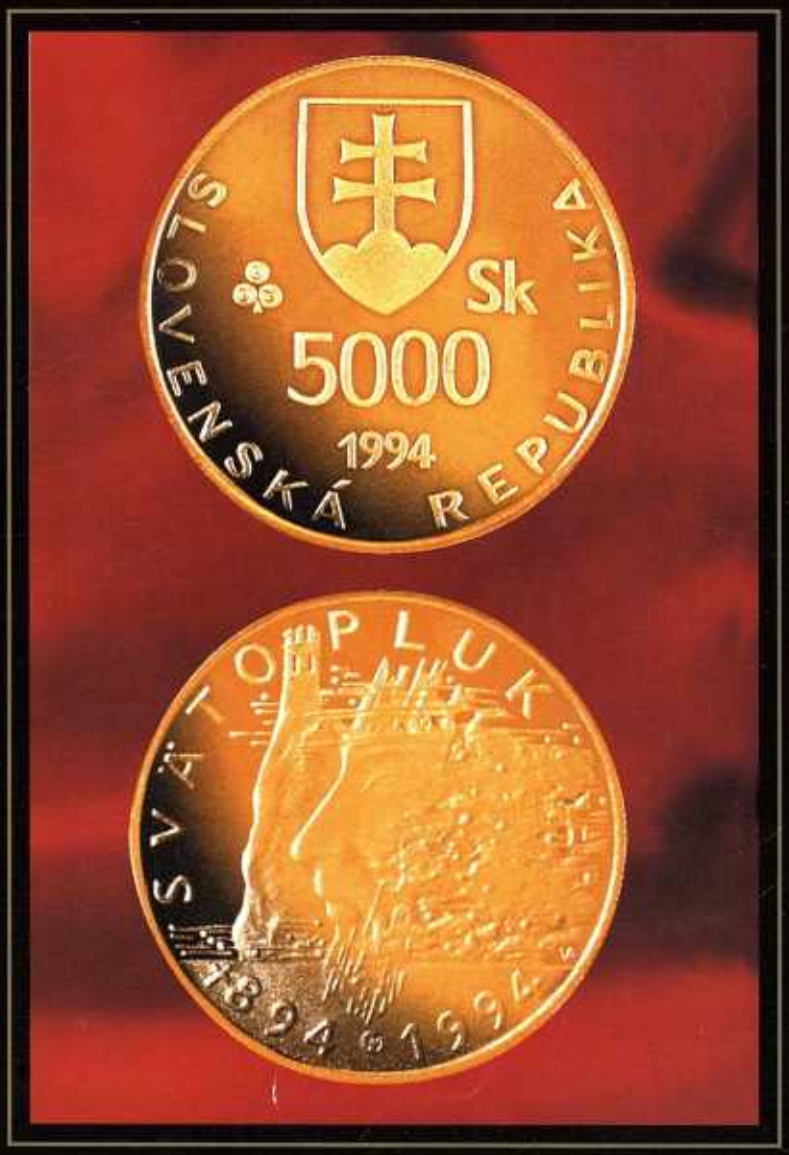

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA

NATIONAL
BANK OF
SLOVAKIA

12

Máte obavy z nepredvídaných udalostí na cestách?
Máte strach o peniaze v hotovosti?
Chcete všade, kam prídete, vzbudzovať dôveru?
Chcete mať na cestách sprievodcu, ktorý vám nielen zjednodušuje platenie, ale jeho služby sú spojené aj s poistením a poskytovaním pomoci?
Je to jednoduché!
Majte so sebou aspoň jednu z dvoch platobných kariet Slovenskej sporiteľne - VISA CARD!

VISA BUSINESS CARD
a VISA CLASSIC!
Už dnes na Slovensku!

VISA

Vaša banka

NADÝCHNI SA A LEŤ

Slovenská sporiteľňa, a. s. rozšírila svoju ponuku, na základe ktorej môže medzinárodne najrozšírenejší a najprestížnejší platobný systém **VISA** využívať prakticky **každý občan Slovenska.** Platobné karty **VISA** umožňujú každému majiteľovi, či už sa jedná o podnikateľa, diplomata, finančníka alebo bežného občana na dovolenke, platiť v **166 krajinách sveta** priamo alebo prostredníctvom **164 000 bankomatov**, ktoré sú rozšírené po celej planéte.

To ale nie je všetko • v prípade straty či krádeže nie ste poškodený, lebo vás dokonale chráni osobné identifikačné číslo • súčasťou služieb systému VISA je aj zdravotné poistenie kdekolvek na svete • majitelia karty majú nárok v prípade potreby využiť právnu pomoc • help-line svojou nepretržitou pracovnou dobou garantuje služby aj v noci • s kartami VISA možno platiť aj na Slovensku!

SLOVENSKÁ SPORITEĽŇA, a. s.

© IKIBLAND / B.V.A.

Šťastný a úspešný nový rok 1995

Merry Christmas and Happy New Year 1995

Obsah

Anticyklická fiskálna a rozpočtová politika ... 2
Poistný vzťah ... 6
Pobočka NBS v Košiciach ... 8
Videoprogramy a vzdelávanie v bankovníctve ... 11
Profile ... 12
Roľnícke vzájomné pokladnice v rokoch 1939 — 1948 ... 14
Burzy a obchodníci s cennými papiermi v SR (príloha) ... 17, 33
Základné črty kanadského bankového systému ... 21
Spolupráca pri tvorbe právnických predpisov ... 25
História francúzskej meny ... 26
Zoznam bánk na území SR ... 29

Contents

Counter-Cyclical Fiscal and Budgetary Policy ... 2
The Insurance Relationship ... 6
NBS-Branch Office in Košice ... 8
Videofilms and Training in Banking ... 11
Profile ... 12
Rural Cooperative Savings Houses ... 14
Stock Markets and Brokerage Firms in the SR between 1939 and 1948 (Appendix) ... 17, 33
Essential Features of Canadian Banking ... 21
Collaboration on Drawing up the Juridical Regulations ... 25
History of the French Currency ... 26
Directory of Banks Operating in the SR ... 29

Inhalt

Antizyklische Fiskal- und Haushaltspolitik ... 2
Die Versicherungsbeziehung ... 4
NBS-Zweigstelle in Košice ... 8
Videotechnik und Ausbildung in Bankgewerbe ... 11
Profile ... 12
Bäuerliche Wechselseitige Kassen in Jahren 1939-1948 ... 14
Börsen und Maklerfirmen in der SR (Beilage) ... 17, 33
Grundzüge des kanadischen Bankensystems ... 21
Zusammenarbeit bei der Abfassung von juristischen Vorschriften ... 25
Die Geschichte der französischen Währung ... 26
Verzeichnis der Kreditinstitute in der SR ... 29

NEPREHLIADNITE

Redakcia časopisu BIATEC oznamuje svojim čitateľom a predplatiteľom, že v dôsledku zvýšenia ceny papiera a tlačiarenských nákladov, zvyšuje od januára 1995 predajnú cenu časopisu z pôvodných 6 Sk na 12 Sk. Celoročné predplatné bude 144 Sk.

BIATEC
Odborný bankový časopis
december 1994

Vydavateľ:
Národná banka Slovenska
Published by
The National Bank of Slovakia

Redakčná rada/Editorial Council:
Ing. Vladimír Masár (predseda), Mgr. Soňa Babincová, PhDr. Eva Barlíková, Ing. Adam Celušák, CSc., Prof. Ing. Irena Hlavatá, CSc., Ing. Štefan Králik, Ing. Jozef Kreutz, Doc. Ing. Jozef Makúch, CSc., Ing. Gabriela Miklošová, Elena Ondriašová, Ing. Monika Siegelová, Ing. Vladimír Valach

Redakcia/Editorial Staff:
šéfredaktorka/Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová ☎ 210 4406
zástupkyňa šéfredaktorky/Editor
Ing. Alica Polónyiová ☎ 210 3400
výtvarná redaktorka/Graphics Editor
Katarína Krošláková ☎ 210 3400

Adresa redakcie/Editorial Office:
Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 818 54 Bratislava
tel.: 210 3400, 210 3034, 210 4406
fax: 210 3035

Objednávky a predplatné prijíma redakcia ☎ 210 3034

Účet pre organizácie:
916-54188-002/0720

Účet pre obyvateľstvo:
916-57282-002/0720

Ročné predplatné: 72 Sk + 6% DPH

Tlač a distribúcia:
Printed and Distributed by:
i + i print, spol. s r.o.
Ondavská 3, 826 47 Bratislava

Termín odovzdania rukopisov:
5. 12. 1994

Dátum vydania: 19. 12. 1994
Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľstvom poštovej prepravy Pošta Bratislava 12 zo dňa 24. 3. 1994 č. j. 290/94

Registračné číslo:
MK SR 698/92

1. strana obálky/Front Cover:
Pamätná zlatá minca k 1100. výročiu úmrtia veľkomoravského panovníka Svätopluka/A Gold Coin Commemorating the 1100th Anniversary of the Death of Svätopluk, Ruler of Great Moravia.
Foto: JUDr. Dagmar Veliká

ANTICYKLICKÁ FISKÁLNA A ROZPOČTOVÁ POLITIKA

Prof. Ing. Vladimír Mokrý, CSc.
Ekonomická univerzita Bratislava

Existencia konjunkturálneho cyklu, konjunkturálnych fáz a konjunkturálneho vlnenia vôbec predstavuje jeden z kľúčových makroekonomických problémov sociálno-trhovej ekonomiky. Vo všeobecnosti pod konjunktúrou rozumieme pohyby ekonomických aktivít v národnom hospodárstve kvantifikovaných prostredníctvom určitých konjunkturálnych indikátorov. Tieto pohyby majú opakujúci sa vlnovitý priebeh. Z tohto hľadiska možno oprávnene hovoriť o „dvojitej vlne konjunkturálneho cyklu", čo možno znázorniť nasledujúcou grafickou formou:

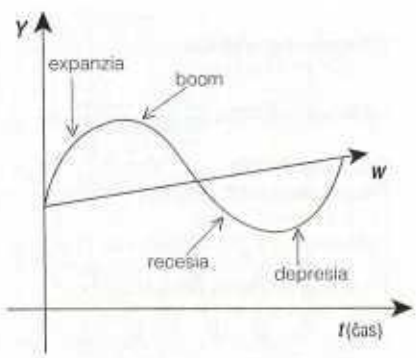

Konjunkturálny cyklus, konjunkturálne vlnenie nie je neodvratný osudový pohyb. Štát svojou hospodárskou politikou a konkrétne anticyklickou fiskálnou a rozpočtovou politikou môže tento cyklus a pohyb makroekonomicky regulovať a usmerňovať tak, aby amplitúdy konjunkturálneho vlnenia boli mierne.

Z grafického znázornenia je zrejmé, že v konjunkturálnom cykle rozoznávame štyri fázy: expanziu — boom (prehriata konjunktúra) — recesiu — depresiu. Stúpajúca priamka označená symbolom *w* vyjadruje dlhodobý rastový trend. Okolo nej sa pohybuje aktuálny rozvoj ekonomiky. Na horizontálnej osi je znázornený čas *(t)*, na vertikálnej osi hrubý (čistý) národný (domáci) produkt ocenený v trhových cenách *(Y)*.

Vo fáze expanzie rastie zamestnanosť aj produkcia, až dosiahnu bod, ktorý predstavuje prehriatu konjunktúru. Nasleduje fáza recesie, ktorá vyúsťuje do fázy depresie ako najnižšieho bodu ekonomického rozvoja. Potom začína nová fáza expanzie.

Základná myšlienka anticyklickej fiskálnej a rozpočtovej politiky spočíva v tom, že štát ekonomickými opatreniami, ktoré realizuje, „pláva proti prúdu" - nemecky „gegen den Strom schwimmt". Vo fáze recesie štát nasadzuje, resp. realizuje expanzívnu rozpočtovú politiku v snahe nepripustiť, aby v dôsledku pesimistických očakávaní fáza recesie vyústila do fázy depresie. Naproti tomu vo fáze expanzie realizuje štát kontraktívnu rozpočtovú politiku v snahe zabrániť vzniku prehriatej konjunktúry, ktorá je spojená s infláciou a následne s ekonomickou recesiou.

Táto zásada anticyklickej fiskálnej a rozpočtovej politiky v úplnom vyjadrení v nemeckej verzii znie: „Die Grundidee der anticyklischen Fiskalpolitik liegt nun darin, dass der Staat gleichsam gegen den Strom schwimmt". Táto zásada, ktorá je uvedená v monografii autorov Felderera a Homburga Makroökonomik und neue Makroökonomik predurčuje aplikáciu príslušných makroekonomických opatrení a nástrojov pri konkrétnej realizácii anticyklickej fiskálnej a rozpočtovej politiky v danom období v národnom hospodárstve.

Túto zásadu charakterizuje nemecký národohospodár Föhl v stati „Möglichkeiten einer künftigen Fiskalpolitik" takto: anticyklická fiskálna politika je, stručne povedané, verejné zadĺženie (deficit spending) vo fáze depresie, resp. kontrakcie konjunkturálneho cyklu a tvorba rezerv z daní (surplus saving) vo fáze expanzie konjunkturálneho cyklu. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že aj z vyrovnaného štátneho rozpočtu podľa zmeny celkových rozpočtových príjmov a výdavkov môžu vychádzať expanzívne alebo kontraktívne impulzy, pričom aj štruktúra celkového objemu rozpočtových výdavkov má svoj vplyv na spomínané impulzy. Ak vo fáze recesie, resp. kontrakcie konjunkturálneho cyklu, klesajú príjmy štátu z daní a úmerne tomu štát redukuje výdaje štátneho rozpočtu, zosilňuje (zostruje) sa priebeh konjunkturálneho cyklu. Takéto správanie sa štátu sa označuje ako procyklická, resp. paralelná rozpočtová politika, ktorá je pochopiteľne protipólom anticyklickej fiskálnej a rozpočtovej politiky.

Povedané inými slovami: z hľadiska fiskálnej a rozpočtovej politiky to znamená vo fáze recesie konjunkturálneho cyklu včas, teda ešte predtým, ako je zaznamenaný opätovný vzostup konjunkturálnej nezamestnanosti, zvýšiť výdaje štátneho rozpočtu alebo znížiť príjmy štátneho rozpočtu, efektívne použiť deficit štátneho rozpočtu a prostredníctvom expanzívnych impulzov stabilizovať agregátny dopyt, pretože vykazuje pokles.

Naproti tomu vo fáze expanzie konjunkturálneho cyklu treba včas, teda ešte predtým, ako je zaznamenaná plná zamestnanosť chápaná v podmienkach sociálno-trhovej ekonomiky, znížiť výdaje štátneho rozpočtu, a/alebo zvýšiť príjmy štátneho rozpočtu, z prebytku v štátnom rozpočte vytvoriť rezervy a pro-

stredníctvom konjunktúru ukľudňujúcich efektov stabilizovať agregátny dopyt, pretože vykazuje vzostup, a zabrániť tak vzniku prehriatej konjunktúry, ktorá v podstate predstavuje negatívny fenomén.

V jednej, ako aj druhej fáze je mimoriadne dôležité správne načasovanie (timing) príslušných ekonomických opatrení vzťahujúcich sa k realizácii fiskálnej a rozpočtovej politiky ako organickej súčasti národohospodárskej politiky vôbec. Od tohto správneho načasovania závisí úspech, resp. neúspech tejto politiky. Okrem toho pri financovaní deficitu štátneho rozpočtu, ako aj pri použití prebytku štátneho rozpočtu treba skúmať procesy a efekty crowding-out a crowding-in.

Anglický termín crowding-out (nemecky die Verdrängung, francúzsky l'effet d'eviction), v preklade vytláčací efekt v podstate znamená, že pri realizácii určitých ekonomických opatrení istá makroekonomická veličina vytláča inú makroekonomickú veličinu. Napríklad ak určitý prírastok verejného dopytu v rovnakom objeme vytláča súkromný dopyt, resp. dopyt súkromného sektora, pričom súhrnný národohospodársky dopyt zodpovedá súhrnnej národohospodárskej ponuke, ide o typický totálny crowding-out efekt, verejný dopyt vytláča súkromný dopyt.

Štát sa pri týchto opatreniach môže správať alebo likviditne aktívne, alebo likviditne neutrálne. Fiskálna politika je likviditne aktívna vtedy, keď sa množstvo peňazí centrálnej banky, ktoré sa nachádza v národnom hospodárstve pri deficite štátneho rozpočtu zvyšuje a pri prebytku znižuje. Štát sa s cieľom pokrytia - vyfinancovania - zvýšených výdavkov u centrálnej banky zadlžuje alebo na ich vyfinancovanie používa rezervy vytvorené predtým v priaznivých ekonomických podmienkach.

Naproti tomu fiskálna politika je likviditne neutrálna vtedy, keď sa spomínané množstvo peňazí tak pri deficite, ako aj pri prebytku štátneho rozpočtu nemení. Je to situácia, keď štát pri rozpočtovom deficite získava potrebné prostriedky na kapitálovom trhu a pri prebytku nepoužité prostriedky na tomto trhu ukladá a realizuje.

V tejto situácii vzniká otázka, ktorá z týchto dvoch možností má pri realizácii fiskálnej a rozpočtovej politiky prednosť. Napriek rôznym odpovediam na túto otázku zastávame názor, že likviditne aktívna alternatíva je jednoznačne účinnou formou pri realizácii anticyklickej fiskálnej a rozpočtovej politiky z toho dôvodu, že vyvoláva dva efekty - dopytový efekt a likviditný efekt. Pri likviditne neutrálnej alternatíve absentujú likviditné efekty a nastávajú iba dopytové efekty.

Vzťahy dopytového a likviditného efektu pri rozpočtovom deficite alebo prebytku možno vyjadriť touto schémou:

Dopytový efekt:

- pri rozpočtovom deficite — zvýšenie agregátneho (národohospodárskeho) dopytu, napríklad prostredníctvom zvýšenia štátnych výdavkov, ktoré pôsobia na rast agregátneho dopytu, v tom prípade pochopiteľne výdavky ŠR prevyšujú príjmy ŠR
- pri rozpočtovom prebytku — zníženie agregátneho (národohospodárskeho) dopytu znížením štátnych výdavkov, ktoré bezprostredne vplývajú na agregátny dopyt

Likviditný efekt:

- pri rozpočtovom deficite — zvýšenie množstva peňazí v národnom hospodárstve u centrálnej banky, rozšírenie priestoru pre aktivitu úverových inštitúcií a pod.
- pri rozpočtovom prebytku — zmenšenie množstva peňazí v národnom hospodárstve u centrálnej banky, zúženie priestoru pre aktivitu úverových inštitúcií

Osobitne dôležité je likviditne aktívne správanie sa štátu vo fáze konjunkturálneho cyklu, ktorú označujeme ako prehriatu konjunktúru. Táto fáza je pomerne ľahko identifikovateľná na základe evidentne rastúceho dopytu po kapitáli. Ak sa štát v tejto situácii správa likviditne neutrálne, vzniká nebezpečenstvo, že zmešká dopytový efekt a vznikne substitúcia verejného dopytu dopytom súkromným, typický crowding-out efekt z aspektu verejného sektora a crowding-in efekt z aspektu súkromného sektora.

Oveľa menšie nebezpečenstvo vzniku týchto efektov je pri realizácii likviditne neutrálnej politiky vo fáze depresie konjunkturálneho cyklu.

Základné pravidlá a princípy fiskálnej a rozpočtovej politiky pre fázu kontrakcie, resp. recesie a expanzie konjunkturálneho cyklu možno znázorniť graficky, pričom budeme vychádzať z predpokladu, že v určitom časovom momente (v grafickom znázornení tento moment predstavuje symbol t_1) je štátny rozpočet vyrovnaný, to znamená, že verejné príjmy (E) a verejné výdavky (A) sa rovnajú, teda $E = A$. Na prezentované grafické znázornenie sa bezprostredne viaže následná ekonomická interpretácia. Ako určité alternatívy fiskálnej a rozpočtovej politiky zohľadňované v grafickom znázornení budeme brať do úvahy:

a) kompenzačnú výdavkovú politiku,
b) kompenzačnú príjmovú politiku, (v podstate daňovú politiku), pričom pri tejto alternatíve prichádzajú do úvahy iba priame dane ako postatná časť príjmov štátneho rozpočtu,
c) kompenzačnú výdavkovú a príjmovú politiku súčasne,
d) fiskálnu politiku pri vyrovnanom štátnom rozpočte.

Z uvedených alternatív je zrejmé, že alternatívy *a, b, c* charakterizujú fiskálnu politiku pri nevyrovnanom štátnom rozpočte, kým alternatíva *d* pri vyrovnanom štátnom rozpočte.

Ekonomická interpretácia uvedených grafických znázornení má nasledujúci obsah:

Alternatíva *a* — kompenzačná výdavková politika

1. Fáza kontrakcie, resp. recesie — vedomé zvýšenie verejných výdavkov pri nezmenených daňových sadzbách - v dôsledku klesajúceho ekonomického rozvoja a osobitne ekonomického rastu klesá (zmenšuje sa) základňa pre vymeranie daní z príjmov; z týchto procesov a ekonomických opatrení rezultuje deficit štátneho rozpočtu.

2. Fáza expanzie — zníženie verejných výdavkov opäť pri nezmenených

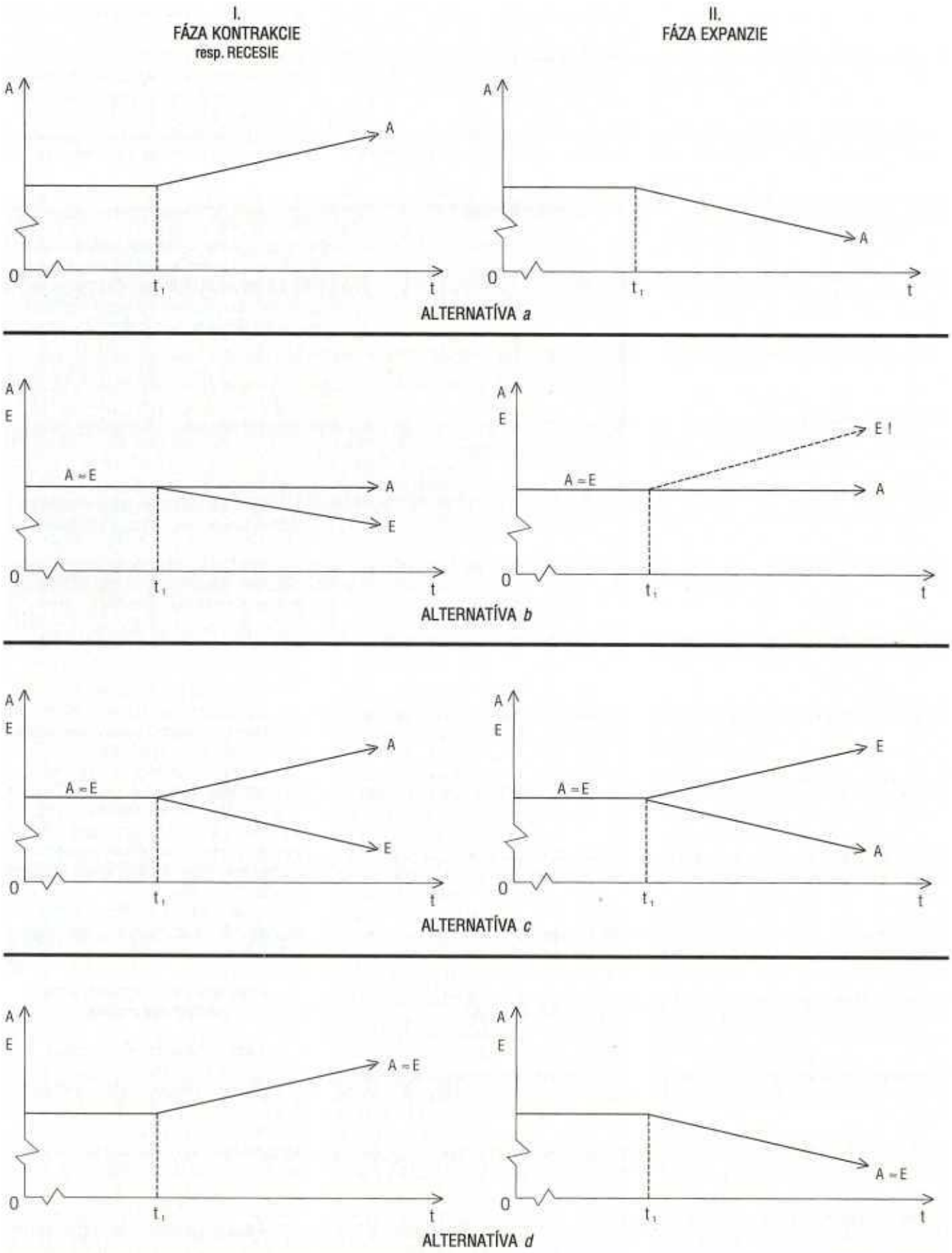
I.
FÁZA KONTRAKCIE
resp. RECESIE
II.
FÁZA EXPANZIE
A
A
0
t_1
t
ALTERNATÍVA a
A
E
A = E
A
E
E !
ALTERNATÍVA b
ALTERNATÍVA c
A = E
ALTERNATÍVA d

daňových sadzbách - verejné príjmy rastú, pretože v tejto fáze konjunkturálneho cyklu rastie aj základňa pre vymeranie daní; výsledkom je prebytok štátneho rozpočtu.

Alternatíva *b* - kompenzačná príjmová politika

(Pri tejto alternatíve je potrebné poznamenať, že ide o príjmy z priamych daní, to znamená, že nepriame dane, v podstate spotrebné dane, sa neberú do úvahy).

1. Fáza kontrakcie, resp. recesie — vedomé zníženie verejných príjmov prostredníctvom zníženia daňových sadzieb, alebo/a prostredníctvom zodpovedajúcich zmien v spôsoboch, resp. podmienkach zdaňovania pri nezmenenom objeme verejných výdavkov - výsledkom je rozpočtový deficit.

2. Fáza expanzie — do úvahy prichádza vedomé zvýšenie verejných príjmov prostredníctvom zvýšenia daňových sadzieb alebo/a primeraná zmena zdaňovacích modalít pri nezmenených verejných výdavkoch. Ku zvýšeniu daňových sadzieb treba pristúpiť s maximálnou opatrnosťou, pretože toto opatrenie môže evokovať snahy po zvyšovaní cien, ktoré môže ovplyvniť aj ďalšie oblasti národného hospodárstva vôbec. Predovšetkým v pokročilom štádiu — vo fáze expanzie — zvýšenie daní môže dodatočne pôsobiť na zvyšovanie cien.

Ak pri tejto alternatíve akcentujeme príjmy z priamych daní a v zásade abstrahujeme od zvyšovania nepriamych daní, robíme tak preto, lebo zvyšovanie nepriamych, osobitne spotrebiteľských daní zvyšuje životné náklady domácností ako spotrebiteľských jednotiek. Túto skutočnosť môžu pochopiteľne využiť odbory ako argument na prezentovanie mzdových požiadaviek. V dôsledku toho môžu byť prostredníctvom zvýšenia nepriamych daní založené inflačné procesy v ekonomike. Ak v rámci hospodárskej politiky zdôrazňujeme stabilizačnú politiku, potom musíme konštatovať, že zvyšovanie nepriamych daní protirečí princípom a spôsobom realizácie stabilizačnej politiky.

Alternatíva *c* — kompenzačná príjmová a výdavková politika

1. Fáza kontrakcie, resp. recesie — vedomé zvýšenie verejných výdavkov a vedomé zníženie verejných príjmov - výsledkom je rozpočtový deficit.

2. Fáza expanzie — zníženie verejných výdavkov a zvýšenie verejných príjmov pri opatrnom prístupe k zvyšovaniu daňových sadzieb vzhľadom na možné ohrozenie cenovej stability - výsledkom je rozpočtový prebytok.

Alternatíva *d* — fiskálna politika pri vyrovnanom štátnom rozpočte

znamená, že verejné výdavky, ako aj príjmy sa rovnomerne a v tom istom objeme vyvíjajú protismerne k existujúcemu rozvoju, v ktorom sa nachádza národné hospodárstvo.

1. Fáza kontrakcie, resp. recesie — zväčšenie, resp. predĺženie objemov štátneho rozpočtu.

2. Fáza expanzie — zmenšenie, resp. skrátenie objemov štátneho rozpočtu.

Na základe premyslenej a účinnej fiskálnej a rozpočtovej politiky možno dosiahnuť relatívnu stabilitu (vyrovnanosť, rovnomernosť) ekonomického rastu a predovšetkým zabrániť vzniku značného štátneho zadlženia. Treba rešpektovať skutočnosť, že medzi deficitom štátneho rozpočtu a štátnym zadlžením (štátnym dlhom) existujú isté súvislosti a podmienenosti. Pod deficitom štátneho rozpočtu rozumieme objemovú veličinu, o ktorú výdavky štátneho rozpočtu prevyšujú príjmy štátneho rozpočtu v národnom hospodárstve za určitý rok. Naproti tomu pod štátnym dlhom rozumieme súhrnnú veličinu v určitej mene, ktorú štát dlhuje hospodárskym subjektom v tuzemsku a zahraničí k určitému časovému okamihu. Táto veličina predstavuje súčet ročných rozpočtových deficitov zmenšených o umorovacie splátky a počíta sa za celé časové obdobie (etapu), počas ktorého štát ako subjekt medzinárodného práva existuje.

Myšlienka anticyklickej fiskálnej politiky nezostala v polohe tzv. šedej teórie. Vo vyspelých sociálno-trhových ekonomikách, napríklad v Nemecku v spojitosti so zákonom na podporu ekonomického rastu z júna 1967 (Gesetz zur Förderung der Stabilität des Wachstums der Wirtschaft vom 8. 6. 1967. Bundesgesetzblatt 1967), našla táto teória svoje uplatnenie a získala na význame. V praxi sa v neskoršom období prejavili určité problémy s jej realizáciou, ktoré vyústili až do konštatovania, že v praxi táto politika zlyháva. Hlavné kritické výhrady proti anticyklickej fiskálnej politike možno zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- **Kritika z teoretického aspektu:** spočíva v tom, že tejto teórii sa vyčíta, že nie je základom pre tvorbu hospodársko-politických koncepcií, jej štruktúra je príliš naivná, nezohľadňuje podstatné momenty a vychádza z predpokladov, ktoré sú v praktickom hospodárskom živote ťažko splniteľné.

- **Kritika z technologického aspektu:** prezentovaná teória by mohla byť konzistentná a pre reálny ekonomický život významná, vzniká však otázka, do akej miery je účinná anticyklická fiskálna politika uskutočniteľná v praxi. Môžu totiž vznikať oneskorenia v diagnostických a rozhodovacích procesoch, v dôsledku čoho adekvátne opatrenia a zásahy prichádzajú neskoro, a potom pôsobia viac nestabilizačne ako stabilizačne. Okrem toho je tu ďalší problém, totiž správne dávkovanie prijatých ekonomických opatrení.

- **Kritika z empiristického aspektu:** uvedená teória je síce logicky konzistentná, ale empiricky irelevantná, pretože konjunktúru a nezamestnanosť vysvetľuje irelevantným princípom, totiž efektívnym dopytom. Z hľadiska skutočnej konjunktúry sú významné a určujúce iné problémy, predovšetkým alokačné a štrukturálne problémy, správna alokácia zdrojov a účinné štruktúrne makroekonomické, mikroekonomické a technologické zmeny.

- **Kritika z prakticko-politického aspektu:** aby anticyklická fiskálna politika bola prakticky realizovateľná, žiada sa od politikov vysoká miera a úroveň fiskálnej disciplíny. Politici nemôžu vytvárať rezervy proti tlaku a záujmom verejnosti, namiesto toho používajú „expanzívne pôsobiaci deficit štátneho rozpočtu" ako určité alibi pre politicky motivované, obyvateľstvu príjemné - prospešné, ciele. Z dlhodobého hľadiska potom musí zákonite vzniknúť problém štátneho zadlženia a jeho ďalšieho nežiaduceho rastu.

• • •

Kritické pripomienky, ktoré sme uviedli, sú vedené z aspektu monetaristických teórií, a tak ich treba aj chápať. To ale neznamená, že anticyklická politika je skutočne irelevantná. Tak ako nie je možné poprieť zástoj štátu (vlády) v ekonomike, objektívnosť konjunkturálneho vlnenia, nie je možné neuznávať aj určité, hoci na súčasné podmienky modifikované princípy a zásady tejto politiky.

POISTNÝ VZŤAH

charakteristika a význam

Doc. Ing. Viktória Čejková, CSc.
Ekonomická univerzita

Znalosti človeka možno nikdy neprevýšia jeho poznatky o živej a neživej prírode. Preto sotva kedy bude možné odstrániť všetky riziká spojené s ľudskou existenciou, spoločenskou, vedeckou a hospodárskou činnosťou.

Výsledky akejkoľvek hospodárskej a inej činnosti od nepamäti ohrozujú a neraz menia riziká - nebezpečenstvá, ktorých pôvod rozdeľujeme do troch skupín:

- sily nezávislé od ľudskej vôle,
- konanie iných ľudí,
- konanie a zanedbanie samotných subjektov poistenia.

Z permanentného ohrozenia majetkových hodnôt života a zdravia ľudí, ich záujmov, vyrástla intenzívna potreba istoty a zabezpečenia a jej uspokojenie sa stalo klasickou úlohou poistenia. Poisťovne sa sprostredkovane zúčastňujú na odstraňovaní škôd a porúch spôsobených náhodnými udalosťami. Poistné subjekty vopred poskytujú na tento účel poistné do poistného fondu, ktoré sa stáva podielom jednotlivého člena v dobrovoľnom alebo povinnom nebezpečenskom spoločenstve. Získané prostriedky poistného fondu používa poisťovňa na krytie prevzatých záväzkov a iné účely.

Poistenie sa uskutočňuje prostredníctvom poistnej zmluvy alebo na základe právneho predpisu, a tak vzniká poistný vzťah medzi poisťovateľmi a poistenými. **Poisťovateľom** je podľa našich zákonov právnická osoba (v zahraničí ním môže byť aj fyzická osoba), ktorá vykonáva poisťovaciu činnosť (poisťovňa). Poisťovateľ musí hospodáriť tak, aby bol schopný splniť všetky svoje záväzky v každom čase. Ten, kto uzatvára s poisťovateľom poistnú zmluvu, je **poistník** a jeho povinnosťou je platiť poistné. Ten, na ktorého riziká sa uzatvára poistenie, je **poistený** a má právo obdržať od poisťovne poistné plnenie v prípade vzniku poistnej udalosti.

Vo väčšine prípadov je poistník a poistený tá istá osoba, ale táto zásada vždy neplatí (napr. v majetkovom poistení, keď ide o poistenie veci v prenájme, kde prenajímateľ poisťuje veci v prospech vlastníka, prepravca poisťuje veci, ktoré mu boli zverené na prepravu a pod.). Oprávnenou osobou na prevzatie poistného plnenia môže byť aj osoba v čase poistenia neznáma. Ide najmä o poistenie za škody, v ktorých poisťovateľ poskytne (za poisteného) poistné plnenie tomu, kto bol poisteným poškodený.

V poistení osôb môžu vystupovať:

- osoba, ktorá uzatvára poistnú zmluvu (poistník),
- osoba, na ktorej život alebo zdravie je uzatvorená poistná zmluva (poistený),
- osoba, v prospech ktorej sa uzatvára poistná zmluva (osoba výhodou poctená).

Osoba, v prospech ktorej sa poistná zmluva uzatvára, má nárok na poistné plnenie či poistnú náhradu aj napriek tomu, že nie je poistené jej riziko. Táto osoba sa môže určiť ako odvolateľná alebo neodvolateľná, pričom nemusí ísť o osobu totožnú s dedičmi.

Príklad:

Poistník dohodne poistnú zmluvu na smrť svojej manželky s tým, že poistné plnenie či poistná náhrada sa poskytne v prípade jej úmrtia na charitatívne účely (napríklad detskému domovu).

Poistný vzťah je určitá forma spoločenského spojenia ľudí alebo hospodárstiev a poisťovateľov, ktorý má ekonomický charakter. Spoločenský (alebo sociálny) poistný vzťah vedie k právnemu zabezpečeniu poistného plnenia. Ide o vzťah, ktorý je vecný, dá sa presne definovať a v rámci ktorého existujú obchodné a partnerské vzťahy.

Tento spoločenský poistný vzťah vzniká na oboch stranách s cieľom zabezpečiť a ochrániť hospodárstvo, zdravie a záujmy podnikateľov, jednotlivcov, organizácií a podnikov. Ide o vzťah, ktorý vzniká medzi poisteným a poisťovateľom na základe dobrovoľnej alebo zákonom nariadenej okolnosti pre prípad realizácie rizika, ktorého nebezpečenstvo sa poisťovateľovi javí ako únosné.

Vzťahy medzi klientami, komerčnými poisťovňami, tvorbou poistných fondov, výplatou poistných náhrad a finančným podnikaním vidíme na schéme č.1 a 2.

Poistný fond sa tvorí z poistného - je nevyhnutným predpokladom na realizáciu poistného vzťahu a výplat poistných plnení či poistných náhrad pri vzniku poistnej udalosti. Tvorí aj základ na budovanie peňažno-poisťovacích vzťahov medzi poisťovňou a poistníkmi. **Poistné vzťahy** sú podstatou poistenia ako ekonomickej kategórie a uplatňujú sa pri tvorbe, rozdelení a použití poistného fondu.

Poistenie plní niekoľko funkcií, z ktorých najdôležitejšie sú rozdeľovacia a kontrolná funkcia.

Rozdeľovacia funkcia spočíva v peňažno-poisťovacích vzťahoch, na základe ktorých sa tvorí poistný fond, ktorý sa rozdeľuje pri realizácii poistnej udalosti. Prostredníctvom rozdeľovacej funkcie sa zhromažďujú a opäť vracajú peňažné prostriedky do poistného fondu. Jedna časť je ekvivalentom realizovaných záväzkov poisťovne a tvorí výplatu poistného plnenia či poistnej náhrady poisteným a druhá časť, obvykle dlhodobo voľná (najmä prostriedky základného rezervného fondu a fondu rezerv poistného), sa používa na uspokojovanie potrieb podnikateľskej činnosti samotných poisťovní.

Rozdeľovaciu funkciu možno rozčleniť na dve etapy: na tvorbu fondu a rozdeľovanie fondu. Etapa rozdeľovania znamená výplatu peňažných pro-

Schéma č. 1

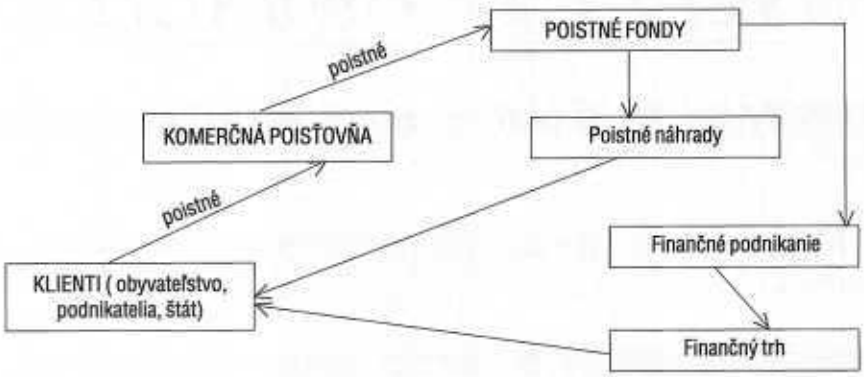

striedkov poisteným alebo poškodeným. Tvorba fondu je prostriedkom na dosiahnutie cieľa - rozdelenia fondu. V oboch etapách sa poistený dostáva do rozdielnej polohy: v prvej - **tvorbe fondu** - je platiteľom, v druhej - **rozdelení fondu** - je príjemcom prostriedkov fondu. Konkrétnym vyjadrením rozdeľovacej funkcie poistenia je jeho spoločenské určenie - náhrada vopred stanoveného druhu škôd, prípadne potrieb.

Kontrolná funkcia poistenia pôsobí počas celého poistného vzťahu a jeho priebehu, t. j. pred aj po vzniku poistnej udalosti. V rámci tejto funkcie skúma poisťovateľ rozsah poistnej udalosti, stanoví výšku poistnej náhrady a hodnotí priebeh poistenia. Kontrolná funkcia poistenia nachádza svoje uplatnenie aj vo sfére škodovej zábrany, a to už od prevencie vzniku škôd cez rozbor príčin tohto vzniku až po uplatnenie sankcií pri zistení zavinenia.

Poistný fond sa tvorí z decentralizovaných príspevkov fyzických a právnických osôb, akumulovaných do centralizovaného fondu, ktorý obhospodaruje a rozdeľuje osobitná poisťovacia organizácia - poisťovateľ. Poistná metóda tvorby rezerv je založená na apriórnom rozvrhovaní nebezpečenstva vzniku škody medzi všetkých poistených členov nebezpečenského spoločenstva.

Tvorba a rozdeľovanie poistného fondu sa realizuje prostredníctvom poistných (poisťovacích) vzťahov. Tieto sa v mnohých črtách odlišujú od ostatných ekonomicko-peňažných vzťahov.

Odlišnosť poisťovacích vzťahov je predovšetkým v ich **podmienenej návratnosti**. To znamená, že poistný vzťah smerom od poisťovateľa k jednotlivému poistenému sa realizuje len za predpokladu splnenia určitej podmienky dohodnutej v poistnej zmluve - poistnej udalosti. Ak sa táto podmienka nesplní, nerealizuje sa ani peňažný vzťah. Táto podmienka, poistná udalosť, sa však môže u jedného poisteného vyskytnúť i viackrát, jej vznik nie je obmedzený počtom výskytu. Ďalšou odlišnosťou je **rozsah** týchto vzťahov. Veľkosť (objem) peňažno-poistných vzťahov je vopred limitovaná v jednotlivých prípadoch poistnou sumou a skutočnosť sa môže v rámci tohto limitu pohybovať.

Ďalšou charakteristickou črtou peňažno-poistných vzťahov je ich **ekvivalencia** (vyrovnanosť), t. j. prijaté poistné musí byť ekvivalentné (najmä v dlhodobom časovom rozložení) vyplatenému poistnému plneniu. Ak sa naplní podmienka na výplatu poistného plnenia, nie je v takomto prípade obvyklá veľkosť prostriedkov, uhradzovaných jednotlivcovi, ekvivalentná nim zaplatenému poistnému.

Ekvivalentnosť je preto zachovaná len v globále príjmov z poistného a výplat poistného plnenia, teda len vo vzťahu k celkovému nebezpečenskému spoločenstvu jedného poistného druhu, prípadne poistného odvetvia. Ekvivalentné peňažno-poistné vzťahy v smere k jednotlivému poistnému by však spochybnili myšlienku poistenia vôbec.

Odlišnosťou je tiež vlastníctvo prostriedkov poistného fondu. Prostriedky fondu strácajú bezprostredný vzťah k ich individuálnemu vlastníkovi len v procese realizácie poisťovacích vzťahov smerom od poistníka k poisťovateľovi. Individuálne vlastníctvo sa dočasne mení na vlastníctvo kolektívne, pričom však toto **individuálne vlastníctvo** zotrváva vo svojej latentnej (t. j. skrytej) podobe aj naďalej. Stále totiž existuje reálna možnosť, že na základe vzniku poistnej udalosti sa toto individuálne vlastníctvo obnoví prostredníctvom peňažno-poistných vzťahov, ktoré sa realizujú vo sfére poisťovateľ - poistený. Toto vlastníctvo zvyčajne nadobúda zmenený rozsah - nie kvalitu, ale kvantitu.

Schéma č. 2

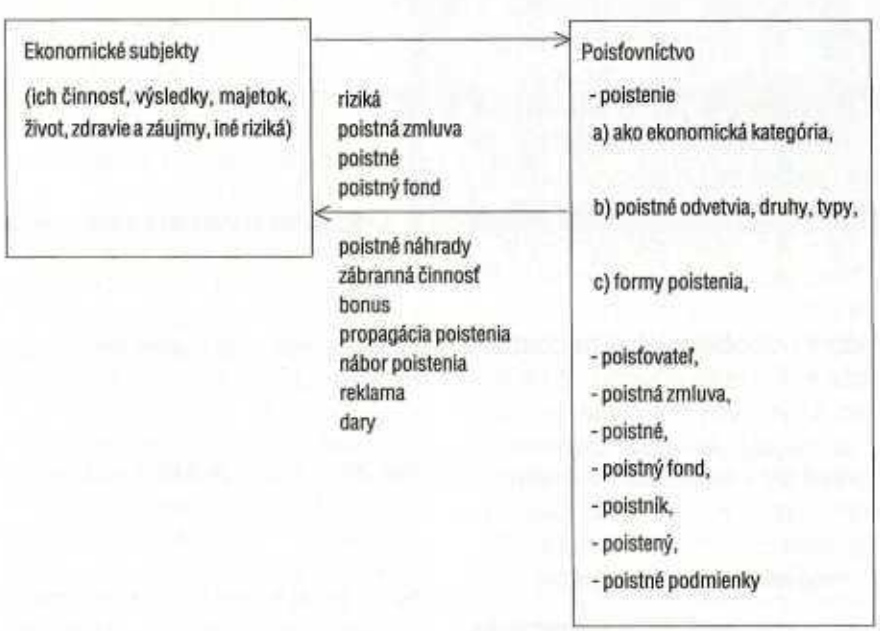

POBOČKA NBS V KOŠICIACH

odbornosť ruka v ruke s kvalitou

Ing. Fedor Michališin
pobočka Národnej banky Slovenska, Košice

Uplynulé obdobie od vzniku pobočky NBS, teda od 1. januára 1993 možno charakterizovať ako etapu budovania pobočky tak po stránke materiálnej, ako aj personálnej v záujme zvládnutia všetkých funkcií, ktoré NBS zabezpečuje v regióne v súlade so zákonom č. 556/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska. V podstate ide o zabezpečenie a realizáciu činností súvisiacich s menovou politikou, s riadením peňažného obehu, koordináciou platobného a zúčtovacieho styku, vedením účtov pre klientov napojených na štátny rozpočet a v neposlednom rade so zabezpečovaním kontroly dodržiavania devízového zákona a vykonávaním bankového dohľadu.

Všetky tieto činnosti realizujú nasledujúce útvary:

- prevádzkový odbor (oddelenie peňažného obehu a služieb, likvidatúra),
- ekonomické oddelenie,
- hospodársko-správne oddelenie,
- expozitúry.

Prevádzkový odbor v uplynulom, ale aj v tomto roku zabezpečoval mimoriadne náročné úlohy v súvislosti s rozhodnutím vedenia NBS prevziať vedenie účtov organizácií napojených na štátny rozpočet do kompetencií pobočiek a ich expozitúr. V tejto súvislosti sa podarilo v mimoriadne krátkom čase zabezpečiť materiálne, technické a personálne vybavenie likvidatúry a expozitúr a ich prípravu na prevzatie tejto agendy od pobočiek VÚB a zabezpečiť prechod na plynulé vykonávanie tejto činnosti. Dnes s odstupom času možno konštatovať, že pobočka túto úlohu v plnom rozsahu zvládla. V spolupráci s expozitúrami zabezpečujeme všetky služby spojené s vedením takmer 9500 účtov našich klientov.

Pobočka Národnej banky Slovenska v Košiciach sídli na Strojárenskej ulici č. 11 v budove Všeobecnej úverovej banky. NBS má v tejto budove prenajaté priestory bývalej pobočky Štátnej banky Česko-Slovenskej v rozsahu 830 m², z toho 420 m² sa využíva na kancelárske účely. Samotné umiestnenie pobočky na 4. a 5. poschodí budovy je z hľadiska klientely nevyhovujúce a vzhľadom na rozšírenie úloh, ktoré pobočka plní, aj nedostatočné. Z tohoto dôvodu do ukončenia výstavby novej budovy boli prenajaté ďalšie kancelárske priestory v susednom Geriatrickom centre, kde v súčasnosti sídlia devízoví kontrolóri a kontrolóri nebankových zmenární.

Oddelenie peňažného obehu a služieb sa zaoberá metodickým riadením a usmerňovaním expozitúr a oddelenia likvidatúry pobočky v oblasti pokladničného plnenia ŠR, kontrolou a povoľovaním činnosti nebankových zmenární, kontrolou výkonu správy zásob peňazí z poverenia v pobočkách VÚB a výkazníctvom o zásobách slovenských peňazí. Vzhľadom na to, že väčšinu týchto činností vykonáva oddelenie už od rozdelenia bývalej ŠBČS, pracovníci majú už svoje skúsenosti, a tak všetky úlohy plnia bez problémov. Novou činnosťou oddelenia je metodické usmerňovanie v oblasti pokladničného plnenia plánu ŠR.

Oddelenie likvidatúry zabezpečuje priamy hotovostný aj bezhotovostný platobný styk s klientmi NBS, čiže organizáciami napojenými na ŠR, vedie bežné účty a účty terminovaných vkladov zamestnancov pobočky, zodpovedá aj za vedenie vnútrobankového účtovníctva a vykonáva pokladničnú činnosť. Po prevzatí účtov ŠR sme na tomto oddelení nezaznamenali žiadne písomné sťažnosti, práve naopak, klienti oceňujú, že aj popri našich známych problémoch s priestormi im poskytu-

jeme služby, s ktorými sú spokojní.

Ekonomické oddelenie sa zaoberá troma okruhmi činností, a to analytickou činnosťou, bankovými obchodmi a devízovou kontrolou.

Skupina analýz a štatistiky zabezpečuje spracovanie regionálnych analýz v mesačných a štvrťročných intervaloch, spracováva konjunkturálne testy, vykonáva previerky a rôzne šetrenia podľa požiadaviek centrály. Pri zabezpečovaní tejto činnosti sa naši pracovníci často stretávajú s neochotou podnikateľskej sféry poskytovať požadované ekonomicko-finančné informácie, ktoré slúžia na sledovanie ekonomiky ťažiskových podnikov v regióne. Lepšia situácia je pri sledovaní vývoja cien vybraných výrobkov, kde sme nadviazali celkom dobrú spoluprácu s vybranými predajňami, resp. obchodnými domami.

Skupina bankových obchodov zabezpečuje činnosti spojené s reeskontom zmeniek na podporu exportu, poľnohospodárstva a v poslednom čase sa zaoberá aj prefinancovaním nákupu pšenice a sladovníckeho jačmeňa zo Štátneho fondu trhovej regulácie (ŠFTR). Paradoxom je, že aj napriek výhodnej úrokovej sadzbe pri týchto obchodoch sa stanovené úverové rámce pre región nevyčerpali. K 30. 9. 1994 sa reeskont poľnohospodárskych zmeniek čerpal len na 44,7 %, eskont exportných zmeniek na 74,7 % a zo ŠFTR sa čerpalo len 1,5 mil. Sk. Príčinu vidíme v tom, že mnohí záujemcovia o tieto zdroje nespĺňajú stanovenú bonitu, resp. v opatrnickom prístupe obchodných bánk pri realizácii týchto obchodov.

Skupina devízovej kontroly orientovala v tomto roku ťažisko svojej práce do oblasti kontroly platieb stará bloku do Českej republiky. Podieľala sa tiež na kontrole dodržiavania devízového zákona vo vybraných podnikateľských subjektoch, poskytovala poradensko-konzultačnú činnosť v devízovej oblasti, spolupracovala s orgánmi finančnej polície v prípadoch porušenia devízového zákona. Prax si vyžaduje posilniť kompetencie pobočky v devízovo-povoľovacej činnosti, čím by sa značne urýchlilo riešenie požiadaviek klientov.

Budova VÚB, a.s., v ktorej sídli pobočka NBS

Výstavba novej budovy pobočky NBS v Košiciach je v plnom prúde

Hospodársko-správne oddelenie zabezpečuje úlohy súvisiace s materiálno-technickým vybavením pobočky vrátane zriaďovaných expozitúr. Okrem toho je zodpovedné za výkon pracovno-právnej, sociálnej, vzdelávacej a správnej agendy.

Maximálna pozornosť sa venuje výstavbe novej budovy pobočky, ktorej základný kameň bol položený 6. apríla 1994. Podľa harmonogramu sa má výstavba ukončiť do 31. 12. 1995. Priebeh stavebných prác je plynulý a všetko nasvedčuje tomu, že vyšší dodávateľ stavby Hydrostav, a. s., Bratislava dodrží stanovený termín. Realizáciou výstavby novej budovy sa vyriešia priestorové problémy pobočky a vytvoria sa dobré podmienky aj na plnenie úloh súvisiacich so správou zásob slovenských peňazí a ich spracovaním, ktoré pre náš región doposiaľ zabezpečujú vybrané pobočky VÚB.

V regióne máme zriadenú jednu likvidatúru a tri expozitúry, ktoré zabezpečujú vedenie účtov štátneho rozpočtu a pokladničnú činnosť pre klientelu NBS s nasledujúcimi spádovými okresmi:

- Košice (likvidatúra) - pre okresy Košice-mesto, Košice-vidiek, Trebišov a Rožňava,
- Humenné (expozitúra) - pre okresy Humenné, Michalovce a Vranov nad Topľou,
- Prešov (expozitúra) pre okresy Prešov, Svidník, Bardejov,
- Poprad (expozitúra) pre okresy Poprad, Spišská Nová Ves a Stará Ľubovňa.

Územné rozloženie expozitúr vo východoslovenskom regióne vychádza z rozmiestnenia priemyslu

a pobočiek komerčných bánk.

Všetky expozitúry pracujú v prenajatých priestoroch, ktoré sú z hľadiska ďalšieho rozširovania činnosti nevyhovujúce. Už v súčasnosti narážame na priestorové a technické obmedzenia v súvislosti s rozvojom výpočtovej techniky, s neochotou majiteľov umožniť stavebné zásahy do prenajatých budov v záujme vytvorenia vhodnejších podmienok pre pracovníkov, resp. klientov. Na druhej strane je tu tendencia každoročne upravovať nájomné, čím dochádza k rastu nákladov na prevádzku expozitúr i pobočky. Ústredie NBS si túto nepriaznivú situáciu uvedomuje a v spracovanej koncepcii rozvoja pobočiek a expozitúr prijalo opatrenie na zabezpečenie činnosti vo vlastných priestoroch.

Pracovníci pobočky sa popri zabezpečovaní základných činností pobočky podieľali v spolupráci s ústredím NBS i na ďalších, možno povedať mimoriadnych úlohách. Jednou z nich bola nesporne likvidácia zásob starej federálnej meny.

Zvláštnu pozornosť sme venovali riešeniu problémov v súvislosti s likvidáciou pobočky Banky Bohémia v Košiciach, kde na základe poverenia z ústredia a v úzkej súčinnosti s úsekom bankového dohľadu naši pracovníci zabezpečovali po tri mesiace výkon nútenej správy v záujme zabezpečenia ochrany depozitov klientov. Počas tohto obdobia nedošlo k uzatvoreniu pobočky, a ochrana klientov bola zabezpečená.

V uplynulom období sa najdynamickejšie rozvíjala oblasť výpočtovej techniky v súvislosti so zabezpečovaním platobného styku. Po rozdelení ŠBČS časť jej programového vybavenia i počítačov prevzala NBS. Toto vybavenie bolo minimálne, dátové spojenie medzi pobočkou a ústredím v Bratislave nefungovalo.

Pre zabezpečenie platobného styku klientov štátneho rozpočtu boli v závere roku 1993 postupne vybavené počítačmi a modemami pracoviská, ktoré mali túto agendu zabezpečovať, čiže likvidatúra v Košiciach aj novovytvárané expozitúry. Súčasne prebiehalo aj zaškolovanie operátorov a likvidátoriek na používanie dodaných programov. Do konca roka sa podarilo zabezpečovať prenos dát po komutovaných linkách. Súčasne sa vybudovala lokálna počítačová sieť v pobočke v Košiciach a priebežne sa zlepšovalo vybavenie počítačovou technikou aj v ostatných oddeleniach. Vybudovalo sa spojenie na prenos dát medzi pobočkami. Vo februári 1994 pobočka NBS v Košiciach prevzala z Oblastného výpočtového strediska VÚB tlač výstupných zostáv, ktorá sa postupne zaviedla aj na expozitúry. Súčasne sme pripravili pre klientov - daňové úrady - možnosť preberať výstupy elektronicky, zo staníc BBS. V priebehu roku 1994 boli vybudované lokálne siete na expozitúrach a uviedla sa do prevádzky celobanková sieť, čím sa zabezpečil rýchlejší a spoľahlivejší prenos dát zo zúčtovacieho styku, ale aj výmena dát medzi rôznymi novými aplikáciami, ktoré sa priebežne zavádzajú. Zdá sa, že v krátkom čase bude najdôležitejšie vybavenie užívateľov ďalšími aplikáciami, podľa potrieb jednotlivých odborov a oddelení, ako aj zaškolenie užívateľov, aby čo najviac využívali možnosti jednotlivých aplikácií. V záujme efektívneho využívania výkonnej výpočtovej techniky 40 pracovníkov pobočky a expozitúr v popoludňajších hodinách ab-solvovalo školenie WINDOWS.

V pobočke aj expozitúrach sú väčšinou mladé kolektívy pracovníkov, ktoré sa rýchlo adaptujú na nové technické a programové vybavenie zavádzané takpovediac „za pochodu". Potešiteľná je skutočnosť, že sa podarilo spojiť bankárske skúsenosti starších kolegov s energiou a ctižiadosťou mladých.

Významnú úlohu pri vytváraní priaznivej atmosféry na pracoviskách zohrala činnosť odborovej organizácie, ktorá pomáha vedeniu pobočky pri presadzovaní niekedy aj nepopulárnych opatrení v záujme splnenia stanovených cieľov. Zástupcovia odborov sa pravidelne zúčastňujú na poradách vedenia pobočky, kde sa spoločne riešia problémy týkajúce sa starostlivosti o pracovníkov a sociálnej oblasti. Osvedčili sa nám dvakrát ročne poriadané spoločné pracovné stretnutia so všetkými pracovníkmi NBS v rámci regiónu, ktoré dávajú dostatok podnetov na neustále zlepšovanie a skvalitňovanie služieb, ktoré poskytujeme.

Záverom možno konštatovať, že kolektív pracovníkov pobočky a expozitúr má reálne predpoklady zvládnuť plnenie náročnejších úloh aj v budúcnosti a pri doriešení priestorových problémov udržať si naďalej vysokú úroveň doposiaľ poskytovaných služieb.

VIDEOPROGRAMY
a vzdelávanie v bankovníctve

Rozšíreným trendom vzdelávacieho procesu v krajinách s vyspelou ekonomikou a rozvinutým bankovým systémom je využívanie videoprogramov. Využitie týchto moderných foriem výučby je už dnes samozrejmou súčasťou i odborných podujatí organizovaných Inštitútom bankového vzdelávania v Bratislave.

Vzhľadom na svoj charakter viazmyslového pôsobenia majú videokazety v porovnaní s klasickými metódami výučby mnohé výhody, ako napríklad:

- vyššiu účinnosť prenosu poznatkov a vyššie percento ich zapamätania,
- zvýšenie koncentrácie používateľa,
- časovú a priestorovú nezávislosť procesu vzdelávania,
- individuálne plánovanie termínu výučby a postupu podľa vlastného tempa používateľa.

Svetovým výrobcom vzdelávacích videosúborov, špeciálne určených pre medzinárodnú finančnú a bankovú komunitu, je anglická firma FINANCIAL I, ktorá je súčasťou vydavateľstva Euromoney so sídlom v Londýne.

Základom vzdelávacích videoprogramov sú približne polhodinové hrané filmy, v ktorých sa prezentujú typické situácie bankového či manažérskeho prostredia. Ku každému programu sú k dispozícii pracovné zošity, ktoré obsahujú úplný text filmu, počítačom vytvorenú grafiku a časť otázok a odpovedí. Videosúbory dopĺňa i počítačova disketa s programom umožňujúcim sebahodnotenie percipientov.

Kvalita programov je garantovaná skúsenými tvorcami a odbornikmi pracujúcimi v príslušnej oblasti. Ich prednosťou je najmä vysoko progresívna metodika spracovania, ľahká orientácia a rýchla výučba.

Mnohé tituly videosúborov z produkcie vydavateľstva FINANCIAL I sa nachádzajú vo fonde knižnice Inštitútu bankového vzdelávania. Záujemcovia majú možnosť prezrieť si videosúbory priamo v priestoroch knižnice inštitútu. Absenčné výpožičky sa riadia osobitnými výpožičnými podmienkami.

K dispozícii sú tieto tituly:

- **The Complete Foreign Exchange Serie**
  (Kompletná séria - Devizy)
- **Currency Options**
  (Menové opcie)
- **The Eurobond Market - an overview**
  (Trh eurobondov - prehľad)
- **Interest Rate Swaps**
  (Úroková miera swapov)
- **Currency Swaps**
  (Menové swapy)
- **Short Term Money Markets**
  (Krátkodobé peňažné trhy)
- **An Introduction to Futures**
  (Úvod do futures)
- **An Introduction to Options**
  (Úvod do opcií)
- **U. K. Equities**
  (Kmeňové akcie britských spoločností)
- **Documentary Letters of Credit**
  (Dokumentárne akreditívy)
- **Correspodent Banking**
  (Korešpondenčné bankovníctvo)

Okrem špecializovaných programov z oblasti bankovníctva vlastní knižnica IBV aj vzdelávacie videokazety o rozvíjaní manažérskych zručností, ktoré vyrobila firma BBC:

- **The Tom Peters Experience**
  (Skúsenosti Toma Petersa)

Tom Peters, jeden z popredných špecialistov na manažment, sa v programe zaoberá troma kľúčovými otázkami: charakteristikou faktorov spôsobujúcich revolúciu v kvalite, tajomstvom načúvania zákazníkovi a významom ľudí pre úspech podniku.

- **You and Your Organisation**
  (Vy a vaša organizácia)

Vynikajúci program o riadení, ktorý odpovedá na tri hlavné otázky: ako plánovať a kontrolovať, ako jednať s ľuďmi, ako sa vysporiadať so zákonmi a podnikovými pravidlami.

- **Inside Organisation with Charles Handy**
  (Vnútorná organizácia s Charlesom Handym)

Autor prezentuje dvadsaťjeden myšlienok, ktorými provokuje moderného manažéra. Program poskytuje netradičný pohľad na vlastné pracovisko.

- **The Time Manager**
  (Riadenie času)

Autor Claus Moller ukazuje, ako čo najefektívnejšie využiť čas a získať lepšiu kontrolu nad životom.

- **Working with Assertiveness**
  (Pracujeme s asertivitou)

Program objasňuje filozofiu asertivity, ktorá je založená na osobnej zodpovednosti a vedomí ľudských práv. Program je vhodný pre všetkých bez ohľadu na typ organizácie.

- **Managing Change**
  (Riadenie zmeny)

Autorka pani Rosabeth Moss Kanter na viacerých príkladoch ukázuje, že keď je vhodné prostredie a štruktúry prijímajú inovácie, potom prirodzená ľudská invencia a schopnosti dosiahnu čokoľvek, na čo sa podujmú.

- **Meeting to Negotiate**
  (Schôdza za účelom vyjednávania)

Videoprogram umožňuje osvojiť si základné techniky vyjednávania, na základe ktorých si vyjednávajúci môže vypracovať svoj vlastný štýl.

- **Meeting to Decide**
  (Schôdza za účelom rozhodovania)

Program ukazuje, ako efektívne viesť dôležité schôdzky. Je vhodný nielen ako výcvikový program pre mladých manažérov, ale i na precvičovanie zručností ich starších kolegov.

PhDr. Drahuša Kalmanová
Inštitút bankového vzdelávania

PROFILE
skúsenosti po roku

Bankový systém PROFILE sa využíva na Slovensku už rok. O zhodnotenie skúseností z jeho zavedenia v Investičnej a rozvojovej banke, a. s., sme požiadali Ing. Vladimíra Pokorského, riaditeľa odboru platobného a zúčtovacieho styku.

Konverzia prvých klientskych účtov z ABO do PROFILE bola vykonaná 9. 7. 1993. Oficiálne narodeniny z pohľadu klienta mal teda PROFILE v tento deň. Ak mám hovoriť o systéme PROFILE, treba sa aspoň v stručnosti vrátiť viac ako o rok do minulosti. Po uzavretí kontraktu s firmou DIGITAL, ktorá je hlavným dodávateľom systému a zároveň dodávateľom hardware, boli vyčlenení pracovníci, vtedy ešte „federálnej" Investičnej banky, š.p.ú. Praha, z oboch republík na testovanie, vytváranie metodiky a pracovných manuálov. Tento proces trval od novembra 1991 do marca 1993. Z bankových pracovníkov boli vyškolení tzv. tréneri prvej vlny, ktorí produkt americkej softwareovej firmy SANCHEZ museli prispôsobiť našim podmienkam, otestovať ho, vypracovať základné pracovné predpisy a manuály. Nemenej dôležitou úlohou bolo vyškoliť tzv. trénerov druhej vlny, ktorí potom zabezpečili plošné preškolenie všetkých užívateľov - pracovníkov banky. Dôležitou úlohou bolo i zvládnutie obsluhy v prevádzke systému.

• Prečo sa PROFILE nemohol zaviesť naraz v Česku i na Slovensku?

Po rozdelení banky na českú a slovenskú časť, 27. 2. 1992, ale aj po rozdelení ČSFR k 1. 1. 1993, bolo treba upraviť metodiku podľa nových podmienok. Až v tejto etape sa vlastne budovalo funkčne samostatné ústredie pre novovzniknutú Investičnú a rozvojovú banku, a.s. Vrátim sa však k pôvodnej otázke, aký bol ten prvý rok. Prvý rok prevádzky systému PROFILE bol pre našu banku veľmi ťažký. Ako sa vraví, kto neskúsil, neuverí. Metodiku prechodu na nový systém sme zvolili cestou postupnej konverzie, teda po častiach boli systémom priraďované nové čísla klientskych účtov. Každý týždeň sme vybrali časť klientely a previedli účty vedené v starom systéme ABO do nového systému PROFILE.

• Aké kritérium výberu ste uplatnili?

Z praktických dôvodov sme brali klientelu podľa jednotlivých pracovníčiek - likvidátoriek. Postupne sme zaškolili všetky pracovníčky a následne im bola prekonvertovaná klientela. Ako prvých sme do nového systému previedli našich zamestnancov, a až keď sme mali úplnu istotu, že PROFILE pracuje bez závad, začali sme postupne prevádzať účty ostatných klientov. V procese konverzie bolo potrebné dodržať určitú vyváženosť počtu konvertovaných účtov v rámci hlavných pobočiek. Mali sme určenú „nábehovú krivku", teda harmonogram počtu účtov v jednej dávke, čo bolo potrebné dodržať, aby sme konverziu stihli do termínu výpovede z ABO. Samozrejme, bolo potrebné o celom priebehu, ako aj zmysle konverzie, podrobne a v predstihu informovať klientelu. Vypracovali sme nové zmluvy o vedení účtov, nakoľko boli v procese konverzie prečíslované.

• Čo si klienti najviac pochvaľujú a s čím naopak spokojní nie sú?

Najskôr odpoviem na druhú časť otázky. Klientom najviac vadila zmena bankového spojenia, kde okrem čísla účtu bol zmenený aj kód banky, ako aj zmena formy výpisu z účtu. Zmena bankového spojenia bola nevyhnutná, pretože systém v tej podobe, ako nám ho firma Sanchez ponúkla, nebol schopný priradiť čísla účtov totožné s ABO. Na zadávanie novej požiadavky

a hlavne na jej riešenie nebol čas, pretože vtedy platný termín výpovede z ABO, 19. 9. 1993, ktorý dostali všetky členské banky klubu ABO, bol neúprosný. Zmena bankového spojenia mala negatívny dopad na klientov najmä v tom smere, že nové číslo účtu bolo priradené až v procese konverzie, teda nebolo možné klientovi vopred oznámiť, aké nové bankové spojenie mu bude pridelené. Ak si uvedomíme, kde všade majú klienti uvedené bankové spojenie - od hlavičkového papiera až po faktúry - vieme si predstaviť, že zmena bankového spojenia bola z pohľadu klienta asi najslabším miestom celého procesu prechodu na nový systém. Tento negatívny vplyv sa nám podarilo eliminovať tým, že bol vypracovaný program, ktorý automaticky smeroval platby z pôvodných bankových spojení na nové bankové spojenia. Počet platieb smerovaných na pôvodné bankové spojenia je k dnešnému dňu bezvýznamný, a preto bol tento program v činnosti len do 30.11.1994. Počnúc 1.12.1994 je kód banky 0520 vyradený z ABIS, čo znamená, že každá platba s kódom 0520 bude od tohto dňa BZCS zamietnutá.

Čo sa týka systému číslovania účtov, treba objektívne priznať, že číslovanie účtov v ABO bolo dômyselne prepracované, pretože sa z čísla účtu na prvý pohľad dalo odvodiť, o aký účet ide a na ktorej pobočke je vedený. Tieto informácie okamžite poskytne aj systém PROFILE. Z hľadiska diskrétnosti je spôsob číslovania v systéme PROFILE určitou výhodou.

Čo sa týka výpisov z účtov, myslím si, že klientela si už zvykla, formát tiež vyhovuje. Pre klientov sme vypracovali informačný letáčik, aby sa mohli lepšie orientovať v jednotlivých položkách. Klient si môže vybrať, či si bude vyberať výpisy osobne, alebo ich bude dostávať poštou. Ďalej je možnosť prostredníctvom výpisov odosielať drobné oznamy, informácie a doručovať rôzne prílohy. Programové riešenie výpisov spolu s automatickou obálkovacou linkou dávajú skutočne široké možnosti v tejto oblasti. Ak sa ale vrátim k negatívnym stránkam v súvislosti s výpismi, s povzdychom si spomínam, ako nám chybou software systém generoval a tlačil výpisy opakovane, a to kumulovane. Po niekoľkých dňoch dostávali klieti doslova kopy výpisov. Našťastie závadu pracovníci ústredia pomerne rýchlo odstránili. Problémov bolo dosť, ale obrovským úsilím všetkých pracovníkov, či už z ústredia alebo pobočiek, sme ich spoločne zvládli.

Ústredie našej banky ma dočasne poverilo funkciou prevádzkového námestníka na hlavnej pobočke Bratislava. Mojou úlohou bolo zaviesť tu PROFILE a zároveň skúsenosti prenášať do ústredia. Bol som teda priamo pri tom. Bolo to veľmi náročné obdobie, ale zaujímavé a pre mňa určite veľmi poučné. Dovolím si tvrdiť, že klientela je dnes spokojná a PROFILE by už nevymenila.

• Tým sme sa vrátili k prvej časti otázky. Môžete nám teda povedať, čo si klientela najviac pochvaľuje na systéme PROFILE?

PROFILE je interaktívny systém. To znamená, že databáza centrálneho počítača je okamžite prístupná pre užívateľov. Tu treba povedať, že sa to týka len ON-LINE pobočiek, teda pobočiek priamo zapojených na hlavný počítač. Dnes máme týchto pobočiek 15 z celkového počtu 50 pobočiek a expozitúr. V súčasnosti sa pripravuje zmluva na zabezpečenie prepojenia do ON-LINE režimu aj zostávajúcich 35 miest. To dá nášmu systému jednotný charakter, všetkým našim klientom rovnaké možnosti a komfort využitia. Taktiež bude jednoduchšie riadenie, pretože nebude potrebné vydávať pracovné postupy zvlášť pre ON-LINE a zvlášť pre OFF-LINE pobočky.

Výhody, o ktorých budem teraz hovoriť, sa týkajú v plnej miere len ON-LINE pobočiek, ostatných pobočiek len obmedzene. Ako som už povedal, PROFILE umožňuje užívateľom v reálnom čase vstúpiť do databázy a používať ju. Je možné na základe zadania rôznych triediacich kritérií vybrať zo systému požadované údaje, vykonávať okamžitú aktualizáciu databázy a veľa iných činností.

Klienti oceňujú najmä možnosť otvorenia účtov na počkanie, možnosť okamžitých prevodov medzi účtami, pokiaľ sú oba vedené v IRB, a.s., možnosť zadávania a rušenia blokácií a veľa ďalších činností, ktoré je v systéme PROFILE možné robiť okamžite a jednoducho. Ťažkopádne operovanie s matričnými kartami, ktoré nemalo nikdy zaručený očakávaný cieľ, je pre nás minulosťou. Naša banka získava kredit aj rýchlosťou služieb. Ťažko odhadnúť, do akej miery je to zásluha systému PROFILE, ale určite je to aj jeho zásluha. Čakacia doba na vybavenie klientely je skutočne minimálna.

Chcel by som zdôrazniť, že zavedenie systému PROFILE stálo našu banku veľké finančné prostriedky, ale aj obrovské úsilie našich pracovníkov. Dnes však môžem s určitosťou povedať, že to bola správna cesta. Našej banke, ale najmä našim klientom sme dali do vienka moderný, flexibilný, rýchly systém, ktorý je schopný uspokojiť aj najnáročnejších klientov. Samozrejme, že nemôžeme spokojne sedieť so založenými rukami. PROFILE má ešte veľa možností, ktoré chceme v budúcnosti využívať, taktiež sa musíme zameriať na komplexnú výchovu pracovníkov, pretože pri plnení náročných úloh spojených so zavádzaním PROFILE na tieto činnosti zostalo menej času.

Podobná cesta ako nás čaká aj iné banky. Želám im, aby mali čo najmenej problémov, aby bola ich klientela spokojná.

ROĽNÍCKE VZÁJOMNÉ POKLADNICE V ROKOCH 1939-1948

Mgr. Tatiana Nátherová
Národná banka Slovenska

Po marcových udalostiach v roku 1939 sa vládne kruhy na Slovensku snažili vytlačiť z vedúcich pozícií svojich niekdajších politických i hospodárskych rivalov, predovšetkým agrárnikov, a tak sústrediť pod svoj vplyv všetky druhy hospodárskeho podnikania, nevynímajúc RVP a ZRVP. Ich záujem o túto zložku ľudového peňažníctva bol pochopiteľný. V roku 1939 sa totiž všeobecne vedelo, že RVP so svojím zväzom tvoria v slovenskom peňažnom družstevníctve najpevnejšiu zložku, ktorej význam spočíva jednak v kapitálovej sile a jednak v pevnosti organizácie svojho členstva. Navyše už v tom čase mal ZRVP kontrolu nad časťou roľníckej druhovýroby, o ktorú prejavovala enormný záujem aj skupina slovenského kapitálu, združená okolo HSLS. Pod vplyvom týchto skutočností a údajne aj na základe anonymného udania, vtedajší predseda vlády Dr. J. Tiso dôverným listom č. 2042/Va/1939 poveril ministerstvo hospodárstva vykonaním zmien v samosprávnych orgánoch ZRVP v tom smere, aby bol z funkcie predsedu zväzu odvolaný Ján Ursíny a aby v správe a dozornom výbore mali aspoň dvojtretinovú väčšinu ľudia „úplne spoľahliví" pre vtedajší režim. Zápas o zväz a v konečnom dôsledku i o RVP vyvrcholil na XV. riadnom valnom zhromaždení ZRVP dňa 3. 6. 1939 v Lubochni. Toto ľubochnianske zhromaždenie malo okrem iného zvolif aj nové správne orgány zväzu, a to na základe tzv. úradnej kandidátky pozostávajúcej i z členov vládnucej strany. Tento vládny návrh bol pre prítomných spočiatku neprijateľný, pretože odstránil z funkcie väčšinu osvedčených a zaslúžilých pracovníkov zväzu, a čo bolo najpodstatnejšie, predseda J. Ursíny, ktorý mal veľkú dôveru členstva, v nej figuroval už len ako kandidát na predsedu správy. Na post predsedu kandidoval poslanec Teodor Turček, reprezentant HSLS. Po dlhej diskusii kandidátka napokon prešla, no s určitými úpravami vo vedúcich funkciách (J. Ursíny - predseda, T. Turček - podpredseda). Konečný verdikt vyniesło ministerstvo financií ako vrchnostenský orgán ZRVP a RVP, ktorému táto rozhodovacia právomoc vyplývala z vládneho nariadenia č. 111/1939 Sl. z. (neskôr v znení nariadenia s mocou zákona č. 11/1941 Sl. z.). Stalo sa tak v roku 1940, po čom bol J. Ursíny nútený vzdať sa najskôr predsedníctva a neskôr aj miesta v správe zväzu.

Roľnicke vzájomné pokladnice (ďalej RVP) a ich vrcholový orgán Zväz roľníckych vzájomných pokladníc (ďalej ZRVP) prešli od svojho vzniku v roku 1924 až do rozpadu prvej Československej republiky procesom, počas ktorého bola dobudovaná organizačná sieť, vyprofilovala sa nielen ich vnútorná štruktúra, ale i hlavné smery činnosti, ktorými si získali dôveru širokých roľníckych vrstiev. Súbežne s týmito faktormi sa vytvoril v posledných rokoch tejto 14-ročnej etapy priestor na veľkolepé transakcie v oblasti poľnohospodárskej druhovýroby, a to sústredením vlastného agrárneho kapitálu. Tak by sme mohli v krátkosti charakterizovať stav RVP a ZRVP na prahu štátoprávnych a politických zmien, ktoré so sebou prinieslo vyhlásenie Slovenskej republiky.

Prehľad vývoja RVP v rokoch 1939-1947

Rok	Počet RVP	Počet členov	Podielová istina	Základiny a fondy	Vklady	Členské pôžičky
1939	58	111 445	13 382 700,00	12 892 056,49	485 970 974,04	391 560 988,03
1940	58	114 339	13 618 800,00	12 730 889,13	539 711 045,28	409 757 956,44
1941	58	115 763	13 682 600,00	13 285 573,90	623 596 904,80	427 461 173,37
1942	58	118 375	13 897 100,00	13 630 595,53	736 128 292,23	495 584 957,28
1943	58	119 166	13 950 500,00	14 573 960,24	900 017 601,58	494 516 018,59
1944	58	119 833	14 018 700,00	15 117 027,26	1 118 340 057,94	442 505 049,52
1945	58	120 290	14 183 600,00	16 119 214,10	3 193 046 701,16	304 321 884,02
1946	60	129 117	15 110 700,00	16 652 210,53	3 000 206 196,09	714 846 572,82
1947	78	188 553	19 985 507,89	20 325 321,54	1 860 300 485,31	1 557 590 471,33

Po tejto udalosti zaznamenali zmeny v správe a vedení aj členské RVP. Zakrátko sa nové trendy v hospodárskom a politickom živote na Slovensku odrazili aj v štrukturálnych zmenách autonómnych zborov zväzu a pokladníc (pozri Služobný a disciplinárny poriadok zamestnancov ZRVP a RVP z roku 1941 a Stanovy ZRVP a RVP z roku 1942).

Napriek nevyjasneným pomerom vo vedení ZRVP po ľubochnianskom valnom zhromaždení zväz pokračoval v línii naznačenej pred rokom 1939, čiže v prenikaní do oblasti poľnohospodárskeho priemyslu. V rokoch 1939-1941 uskutočnil niekoľko transakcií, ktoré mu vyniesli účasť v mnohých dôležitých poľnohospodársko-priemyselných podnikoch, ako bol napr. Považský cukrovar, úč. spol. v Trenčianskej Teplej, Cukrovar a liehovar, úč. spol. v Uhorskej Vsi, Považská továreň na rastlinné tuky v Novom meste nad Váhom, Sladovňa Eckenstein, úč. spol. v Nitre atď. Pod záštitou zväzu sa však začali sústreďovať aj podniky, ktoré so spracovaním produktov poľnohospodárskej výroby nesúviseli, a keď, tak len okrajovo, napr. parný a liečebný kúpeľ Grössling, Východoslovenská chemická továreň, úč. spol. v Kostoľanoch nad Hornádom atď.

Vykupovaním a financovaním priemyslu sa v rukách zväzu hromadili na jednej strane miliónové zisky a na druhej strane sa zväz stále viac odkláňal od svojho pôvodného poslania. Na túto skutočnosť upozorňovali obchodné banky a riešenie problému sa prenieslo na pôdu ministerstva financií, ktoré v tom čase pripravovalo rozsiahlu koncentráciu peňažníctva. Jej súčasťou bola aj snaha o usporiadanie okruhu pôsobnosti jednotlivých peňažných ústavov. Bolo zrejmé, že zväz si nadobudnuté podniky neudrží, otázny bol len subjekt, na ktorý mali byť prevedené. Po sérii neúspešných pokusov vyriešiť túto otázku v rámci koncentračných plánov, prišiel ZRVP s myšlienkou vytvoriť úplne nový peňažný ústav - Sedliacku banku. Návrh na jej založenie prerokovali a schválili dozorné a správne orgány ZRVP na svojom spoločnom zasadnutí dňa 29. 7. 1941. Sedliacka banka, úč. spol. so sídlom v Bratislave vznikla na základe predbežného povolenia vydaného ministerstvom financií pod č. 26 593/1941-IV/16 pre T. Turčeka a jeho spoločníkov ako zakladateľov tejto banky. ZRVP upísal a splatil viac než 99 % jej účastinnej istiny s povinným rezervným fondom, a to na základe rozhodnutia správy a dozorného výboru zo dňa 2. 12. 1941. V marci 1942 na základe uznesenia vlády zo dňa 30. 10. 1941 previedol zväz na Sedliacku banku účastiny, resp. podiely siedmich podnikov za protihodnotu 35 914 665,15 Ks, čiže za ich pôvodnú nadobúdaciu cenu bez zhodnotenia vykázaných a latentných rezerv podnikov. Táto skutočnosť zabezpečila ZRVP a RVP oprávnenie mať natrvalo „v neobmedzenej držbe a vo vlastníctve" kapitálovú účasť v Sedliackej banke. Okrem toho mal zväz a pokladnice zaistené aj náležité zastúpenie v jej správnych a dozorných orgánoch.

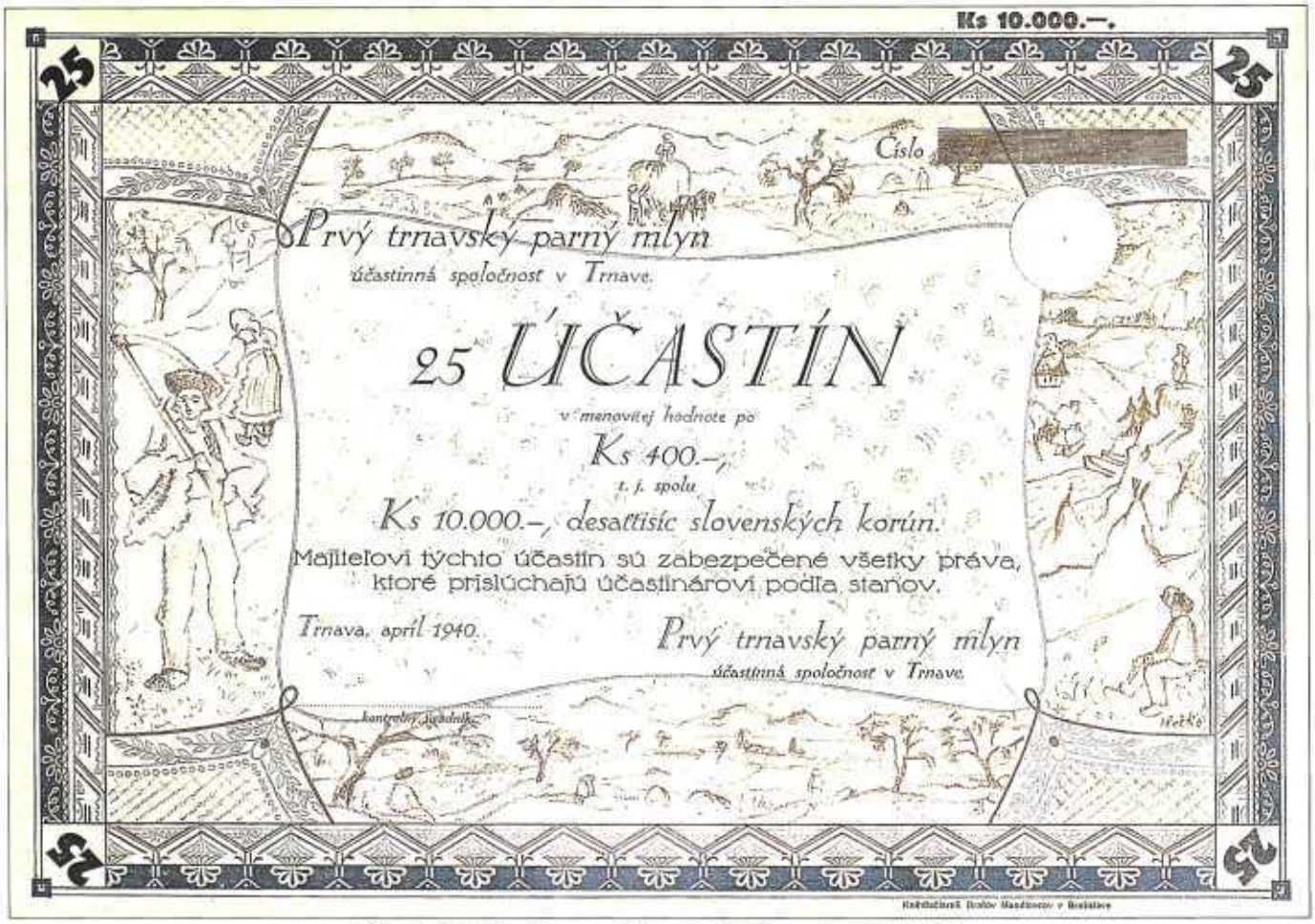

Účastinné akcie jedného z podnikov, ktoré boli v správe ZRVP a RVP

Ešte v tom istom roku vláda a politickí činitelia, nerešpektujúc citované uznesenie vlády, začali vyvíjať snahu o prevod majority účastín Sedliackej banky zo ZRVP na Slovenské zemedelské združenie, pričom odkúpenie účastín sa malo stať bez rešpektovania skutočnej hodnoty podnikov, ktoré ZRVP vniesol do banky. Rokovania na túto tému sa tiahli až do leta roku 1944, keď definitívne stroskotali pre odpor niektorých činiteľov správy a dozorného výboru zväzu, ale aj členov ZRVP a RVP. Stalo sa tak na mimoriadnom valnom zhromaždení ZRVP dňa 27. 6. 1944 na Sliači. Po tomto zhromaždení skončili akékoľvek pokusy o prevod hodnôt z vlastníctva ZRVP. Zásluhu na tom mal akiste aj vývin vojnových udalostí, ktoré nadobudli rýchly spád.

V auguste 1944 vypuklo SNP. Poverenictvo pre veci hospodárske a zásobovacie poverilo listom zo dňa 7. 9. 1944 RVP v Banskej Bystrici výkonom agendy zväzu dovtedy, kým nebude obnovené spojenie s Bratislavou. V rámci tohto poverenia pokladnica zabezpečovala prostriedky pre Zväz hospodárskych družstiev a plnila funkciu peňažnej centrály pre 11 pokladníc na povstaleckom území (Dobšiná, Zvolen, Krupina, Brezno nad Hronom, Hnúšťa, Mýtna, Modrý Kameň, Svätý Kríž nad Hronom, Revúca, Bátovce, Nová Baňa).

Po ďalšom zostrení vojnovej situácie ZRVP nariadilo členským pokladniciam na východnom Slovensku povinnú evakuáciu do vnútrozemia (v zmysle prípisu ministerstva národnej obrany č. 760 220/Taj. GSOŠ 1944). Činnosť evakuovaných pokladníc bola úplne zastavená a ich spisový materiál bol sčasti uložený na bezpečných miestach v sídle ich pôvodnej činnosti, a sčasti odvezený do Prešova. V januári 1945 zo strategických dôvodov previezol časť svojej agendy z Bratislavy do Turčianskeho sv. Martina aj ZRVP.

Krátko pred skončením vojny v marci 1945 prijalo Predsedníctvo SNR nariadenie č. 17 Zb. n. SNR, ktorým sa začali prvé rozsiahle opatrenia v peňažnej sústave na oslobodenom území. V intenciách tohto nariadenia podrobilo Poverenictvo SNR pre financie (ďalej PF) osobitnými prípismi 58 pokladníc dočasnej správe. V prípade ZRVP sa tak stalo na základe rozhodnutia PF č. 827/45, neskôr pozmeneného rozhodnutím č. 1400/45-IV/16. Dočasné správy nahradili všetky štatutárne orgány zväzu a jeho členských pokladníc, pričom mali rovnaké práva a povinnosti, aké týmto orgánom vymedzovali stanovy a rokovacie poriadky. Po oslobodení južných oblastí Slovenska obnovilo svoju činnosť pod vedením dočasnej správy aj 15 Okresných úverných družstiev (pred rokom 1938 RVP). Tieto družstvá boli na základe prípisu PF č. 735/45-IV/18 síce revízne a organizačne pričlenené k ZRVP, ale do právneho stavu spred roku 1938 boli uvedené o dva roky neskôr, teda v roku 1947. Dočasné správy zabezpečovali chod pokladníc do roku 1948, keď boli nahradené národnou správou, a to v zmysle nariadenia SNR č. 100/1945 Zb. n. SNR (výmer PF č. 3012/48-IV/18 a obežník ZRVP č. 817 zo dňa 23. 3. 1948). V tom čase už pokladnice vykazovali 78 jednotiek.

Všetky uvedené opatrenia, hoci prechodného charakteru, znamenali v konečnom dôsledku nový zásah do autonómnej činnosti ZRVP a RVP. Boli však len „predohrou" k zmenám zásadnejšieho rázu, ktoré od základu zmenili štruktúru ľudového peňažníctva na Slovensku. Prvou takouto právnou normou, ktorou sa začala reorganizácia peňažnej sústavy, bol zákon č. 181/1948 Zb. V zmysle tohto zákona a následných vykonávacích predpisov boli na Slovensku založené dva nové typy družstiev:

- Okresné sporiteľne a pokladnice (OSAP),
- Sporiteľne a pokladnice (SAP).

OSAP a SAP sa stali právnymi nástupcami RVP, sporiteľní a živnostenských úverných družstiev, s ktorými splynuli univerzálnou sukcesiou bez likvidácie - všetky práva a záväzky zanikajúcich ústavov prešli na nástupníckú organizáciu, a to k 1. 8. 1948, podľa obežníka Prípravnej komisie pre reorganizáciu ľudového peňažníctva pri PF č. 1 zo dňa 17. 7. 1948. Súbežne s nimi po-kračovali vo svojej činnosti aj úverové družstvá (ďalej ÚD).

Postavenie týchto ústavov bolo vymedzené v tom zmysle, že majú prijímať a bezpečne spravovať vklady a podporovať sporivosť. Oprávnené boli poskytovať aj úvery, pokiaľ ich poskytovanie vzhľadom na výšku alebo na ich účel nespadalo do právomoci niektorej z bánk.

Okruh pôsobnosti OSAP bol stanovený na okresné mestá. Na ostatnom území vykonávali svoju činnosť SAP alebo ÚD, avšak s tým, že v tom istom obvode mohol pôsobiť len jeden ústav ľudového peňažníctva.

Finančnou centrálou všetkých ľudových peňažných družstiev na Slovensku sa stalo Ľudové peňažné ústredie (ďalej ĽPÚ) so sídlom v Bratislave, ktoré podľa vyhlášky PF z 12. 11. 1948 začalo svoju činnosť dňom 15. 11. 1948. Na základe výmeru PF č. 20812/48-IV/18 splynuli s novým ústavom dňom 30. 11. 1948 tieto družstevné centrály:

- Zväz roľníckych vzájomných pokladníc,
- Živnozväz, ústredie živnostenských a občianskych úverných družstiev,
- Ústredné družstvo.

Stanovy upravujúce právne pomery a úlohy ĽPÚ neboli vydané, a preto výmerom PF č. 20177/48-VI/18 platili pre tento ústav stanovy bývalého ZRVP, pokiaľ boli v zhode so zákonom č. 181/1948 Zb.

ĽPÚ podľa § 47 tohto zákona previedlo do 30. 12. 1948 všetky prevzaté obchody a účastiny, ktoré sa vymykali jeho poslaniu, na slovenskú Tatra banku alebo na Investičnú banku, oblastný ústav v Bratislave, prip. na príslušný ústav ľudového peňažníctva, a to podľa povahy prevzatých obchodov.

ĽPÚ zaniklo dňom 30. 6. 1948. Nariadením PF č. 9144/49-VI/18 splynulo s Poštovou sporiteľňou.

Všetky ústavy ľudového peňažníctva, ako aj ich peňažné ústredie sa stali členmi Ústrednej rady družstiev so sídlom v Prahe, ktorá bola zriadená zákonom č. 118/1948 Zb. Súbežne s ňou začal svoju činnosť aj jej oblastný orgán - Slovenská rada družstiev so sídlom v Bratislave. V rámci nej bol pre ústavy ľudového peňažníctva založený k 1. 1. 1949 zvláštny odbor - III. odbor. K rovnakému dátumu (podľa príkazu PF č. 20 280/48-VI/18 prevzal III. odbor od ĽPÚ časť agendy, práv a záväzkov bývalých peňažných centrál vzťahujúcich sa k starostenskej a revíznej činnosti v neúverných družstvách.

Konečné riešenie otázky ľudového peňažníctva predstavoval zákon č. 84/1952 Zb., na základe ktorého sa OSAP zmenili na štátne sporiteľne v obvode okresných národných výborov. S príslušnou štátnou sporiteľňou sa univerzálnou sukcesiou zlúčili SAP a ÚD, ktoré sa nachádzali v obvode jej pôsobnosti, pričom sa stali jej pobočkami alebo agentúrami. Zákon č. 84/1952 Zb. zrušil aj zvláštny peňažný odbor ľudového peňažníctva pri Slovenskej rade družstiev.

Burzy a obchodníci s cennými papiermi v SR k 1. 10. 1994

Názov finančnej inštitúcie	Dátum začiatku činnosti	Telefón	Fax	Predstaviteľ inštitúcie, funkcia
Burzy s cennými papiermi				
Bratislavská opčná burza, a.s. Dunajská 4, 814 81 Bratislava	4.11.1992	07/362 072	07/362 154	Ing. René Vochyan predseda burzovej komory
Burza cenných papierov, a.s. Vysoká 17, 811 06 Bratislava, P.O.BOX 151	15.3.1993	07/386 111	07/386 103	Ing. Dušan Paulík predseda burzovej komory
RM Systém Slovakia, a.s. Miletičova 3, 824 81 Bratislava	8.3.1993	07/65 509	07/655 06	Ing. Zdenko Hlinka generálny riaditeľ
Obchodníci s cennými papiermi				
1. národná brokerská spol. s r.o. Gajova 5, 811 09 Bratislava	18. 8. 1994	07/334 015	07/331 526	Ing. Peter Chrappa konateľ
AZC, s.r.o. Dunajská 29, 811 08 Bratislava	12.5.1992	07/366 479	07/321 468	JUDr. GizelaTuhárska konateľ
Capital Consulting and Investment Association, s.r.o. Tabaková 6, 811 07 Bratislava	28.9.1994	07/299 4271	-	Ing. Peter Štibraný konateľ
CAPITAL TRUST, s.r.o. Miletičova 5, 821 08 Bratislava	19.10.1992	07/207 2227	07/207 2240	Ing. Ján Petriska konateľ
Cassoviainvestment, s.r.o. Festivalovo nám. 1, 042 84 Košice	15.11.1993	095/680 1117	095/559 12	Ing. Roland Bušša výkonný riaditeľ
CONTACT BROKERS, s.r.o. Štefánikova 4, 949 01 Nitra	31.3.1994	087/222 96	087/222 98	Pavol Vašek riaditeľ
Contolnvest, a.s. Hviezdoslavovo nám. 2 026 01 Dolný Kubín	6.9.1991	0845/643 11	0845/2163	Ing. Majerčák predseda predstavenstva
Creditanstalt Kapitálové Trhy, a.s. Dúbravská cesta 2, 817 03 Bratislava	18.11.1993	07/377 821	07/371 769	Mgr. Peter Foltín generálny riaditeľ
EPIC - Securities, s.r.o. Štefánikova 14, 811 05 Bratislava		07/495 738	07/495 744	Ing. Juraj Krištofič konateľ
GLS, s.r.o. Partizánska 19, 811 03 Bratislava	13.7.1994	07/315 814	-	Ing. Teodor Lehocký konateľ
GORAL, a.s. Lamačská cesta 1, 833 30 Bratislava	1.7.1994	07/3706 263	07/376 338	Ing. Bronislav Prokop predseda predstavenstva

Názov finančnej inštitúcie	Dátum začiatku činnosti	Telefón	Fax	Predstaviteľ inštitúcie, funkcia
Harvardská burzová spoločnosť, a.s. Priemyselná 6, 824 90 Bratislava	1.6.1993	07/657 83	07/215 527	JUDr. Miroslav Hrabovský predseda predstavenstva a výkonný riaditeľ
HESO brokers, s.r.o. Sputniková 19, 821 01 Bratislava	14.9.1994	07/232 930	07/311 813	Ing. Tomáš Husenica konateľ
ING Securities Bratislava, s.r.o. Palisády 36, 811 06 Bratislava	3.10.1994	07/316 716	07/312 367	Ing. Martin Moncman konateľ
INVEST BROKERS, s.r.o. Mostová 6, 812 26 Bratislava	18.2.1994	07/331 071	07/333 304	Ing. Alen Korecký riaditeľ spoločnosti
ISTROINVEST SECURITIES, s.r.o. Kapitulská 15, 811 01 Bratislava	1.9.1994	07/369 802	07/259 631	Ing. Patrik Blechárž konateľ
J & T Securities, s.r.o. Pribinova 25, 810 11 Bratislava	3.2.1994	07/210 3741	07/210 3743	Ivan Jakabovič maklér
KP invest, s.r.o. Nová 143, 017 01 Považská Bystrica	9.9.1994	07/817 449	0822/5217	Miroslav Gachulinec riaditeľ
KREDO BROKERS, a.s. Vysoká 20, 811 06 Bratislava	25.8.1994	07/363 146	07/362 784	Ing. Mária Tosecká riaditeľka
MARTINdata, s.r.o. sv. Cyrila a Metóda, 038 61 Vrútky	1.4.1992	0842/862 23	0842/864 95	Ing. Miroslav Plocháň riaditeľ
MCS, s.r.o. Cukrová 14, 813 39 Bratislava	14.11.1991	07/ 305 111	07/ 326 388	J. Leonard riaditeľ
Patria, družstvo Miletičova 1, 821 08 Bratislava	28.2.1990	07/662 73	07/603 47	Ing. Tibor Podoba predseda
Pekotrefin, s.r.o. Saratovská 1, 841 02 Bratislava	22.12.1993	07/376 793	07/374 961	Perháč konateľ
PENTA BROKERS, s.r.o. Ružová dolina 6, 821 08 Bratislava	3.10.1994	07/2011 138	07/2011 137	Jaroslav Haščák maklér
P Kontakt, s.r.o. Obchodná 38, 815 66 Bratislava	12.1991	07/371 363	07/377 608	Ing. Juraj Poór, CSc. riaditeľ
P&RM, s.r.o. Pražská 27, 811 04 Bratislava	22.6.1994	07/495 861	07/495 863	Martin Kvietik riaditeľ - konateľ
Prvá Bratislavská maklérska, a.s. Pribinova 25, 810 11 Bratislava	22.9.1994	07/210 4800	07/210 3030	Ing. Tobiáš Orth predseda predstavenstva
Prvá slovenská investičná skupina, a.s. Štúrova 5, 818 55 Bratislava	12.1990	07/214 598	07/610 16	Ing. Peter Vajda, CSc. generálny riaditeľ
REMAX, a.s. Bajkalská 41, 821 09 Bratislava	8.8.1994	07/233 015	07/233 068	Ing. Lubomír Blaško riaditeľ
Safe Management, s.r.o. Fiľakovská cesta 10, 984 01 Lučenec	22.8.1994	0863/292 81	0863/292 81	Ing. Ondrej Tkáč riaditeľ

Názov finančnej inštitúcie	Dátum začiatku činnosti	Telefón	Fax	Predstaviteľ inštitúcie, funkcia
SEVISBROKERS, a.s. Kuzmányho 8, 010 01 Žilina	14.6.1993	089/624 144	089/416 54	Ing. Ján Pirič generálny riaditeľ
Slovenský investičný klub, s.r.o. Šafárikovo nám. 2, 811 02 Bratislava	1.9.1994	07/326 394	07/811 515	Peter Štecko konateľ
Stredoeurópsky obchodno-maklérsky dom IRB, a.s. Vysoká 17, 811 06 Bratislava	16.6.1994	07/386 301	07/386 302	Ing.Dionýz Juhász riaditeľ
TOP INVEST, s.r.o. Trieda SNP 104, 040 11 Košice	16.5.1994	095/435 181	-	Miroslav Ilavský konateľ
TORY - BROKER, s.r.o. Južná trieda 2/A, 043 25 Košice	23.7.1994	095/762 769	095/762 483	JUDr. František Kupec konateľ Ing. Róbert Vavrek výkonný riaditeľ
TORYTRADE, s.r.o. Južná trieda 2/A, 043 25 Košice	31.8.1993	095/762 292	095/762 483	JUDr. Jaroslav Nemčík riaditeľ

Výber ostatných finančných inštitúcií v SR k 1. 10. 1994

Názov finančnej inštitúcie	Dátum začiatku činnosti	Telefón	Fax	Predstaviteľ inštitúcie, funkcia
AGROTRADE, a.s. Miletičova 23, 820 06 Bratislava	9.8.1990	07/627 79	07/610 60	Ing. Marián Lipka, CSc. generálny riaditeľ
Bankové zúčtovacie centrum Slovenska, a.s. Cintorínska 5, 814 88 Bratislava (Zrínskeho 13, 814 85 Bratislava)	27.8.1992	07/325 773 (07/352 104)	07/362 009	RNDr. Rudolf Požgay, CSc. predseda predstavenstva
Centrum kupónovej privatizácie SR Kýčerského 1, 810 05 Bratislava P.O.BOX 87	15.12.1992	07/433 333	07/494 036	Ing. Matúš Šrámek riaditeľ
Dôchodkový pripoisťovací fond HORIZONT, a.s. Svätoplukova 31, 821 08 Bratislava	1.1.1994	07/650 05	07/650 05	JUDr. Tatiana Spišiaková generálna riaditeľka
EFEKT LEASING, s.r.o. Mostová 19, 034 50 Ružomberok	18.11.1991	0848/321 441	0848/321487	Ing. Miroslav Chyla konateľ
IRB - LEAS, a.s. Nám. SNP 15, 975 55 Banská Bystrica	26.6.1992	088/701 416	088/243 29	Ing. Bohuš Durdiak riaditeľ
ISTROHOLDING, a.s. Pribinova 2, 042 70 Košice (Pražská 1, 811 02 Bratislava)	29.3.1993	07/497 294	07/497 294	Ing. Vladimír Horváth riaditeľ spoločnosti

Názov finančnej inštitúcie	Dátum začiatku činnosti	Telefón	Fax	Predstaviteľ inštitúcie, funkcia
Kredit - Lease - Invest, a.s. Kutlíkova 17, 852 26 Bratislava	16.12.1993	07/838 822	07/823 352	Ing. Ján Ďurišin riaditeľ
PB Leasing, s.r.o. Štúrova 27, 040 01 Košice	1.10.1992	095/62 265 59	095/62 265 59	Ing. Adela Lenártová riaditeľka
PODEX, s.r.o. Krížna 46, 821 08 Bratislava	31.12.1991	07/214 163	07/215 847	Ing. Juraj Peleška riaditeľ
POLNO - LEAS, s.r.o. Krížna 46, 821 08 Bratislava	16.12.1991	07/681 64	07/213 449	Ing. Bohuslav Flachs riaditeľ
Stredisko cenných papierov SR, a.s. Miletičova 3, 824 81 Bratislava	1.1.1993	07/605 13	07/212 731	Ing. Emília Mojžišová generálna riaditeľka
TATRA LEASING, s.r.o. Mostová 8, 811 02 Bratislava	1.5.1993	07/330 098	07/335 005	Ing. Ľubomír Menczer konateľ
VÚB Factoring, a.s. Ružová dolina 6, 824 70 Bratislava	24.3.1993	07/640 03 07/645 47	07/616 39	Ing. Martin Krampl generálny riaditeľ

Účelové organizácie v bankovom sektore v SR k 1. 10. 1994

Názov finančnej inštitúcie	Dátum začiatku činnosti	Telefón	Fax	Predstaviteľ inštitúcie, funkcia
Asociácia bánk a poisťovní Štefánikova 19, 812 71 Bratislava	2.7.1993	07/332 943	07/332 943	Ing. Alojz Ondra prezident
Slovenská asociácia poisťovní Holíčska 3, 851 05 Bratislava	25.11.1993	07/827 966	07/827 951	Ing. Lívia Mitošinková prezidentka Ing. Pavel Chovan generálny tajomník
Autorizačné centrum Slovenska, a.s. (skrátene ACS, a.s.) Jašíkova 2, 821 03 Bratislava	1.6.1994	07/237 529	07/237 522	Ing. Vojtech Kriesch predseda predstavenstva a generálny riaditeľ

ZÁKLADNÉ ČRTY KANADSKÉHO BANKOVÉHO SYSTÉMU

Ing. Viktória Múčková, CSc.
Inštitút menových a finančných štúdií

Úvod

Kanadský finančný systém sa zaraďuje medzi najrozvinutejšie a najliberalizovanejšie systémy na svete. Tento stav je výsledkom reakcie na celkový vývoj domácej i svetovej ekonomiky, ako aj úrovne a rozvoja zahranično-obchodných vzťahov vrátane finančných.

Obstáť v zahraničnej konkurencii, udržať popredné postavenie v komunite vyspelých ekonomík si vyžaduje venovať neustálu pozornosť zvyšovaniu ekonomického rastu a zabezpečovaniu prosperity.

Kanadskú ekonomiku, jej vývoj, možno najlepšie charakterizovať nasledujúcimi trendami. V roku 1993 dosiahol priemerný ekonomický rast úroveň 2,4 %, pričom v tomto období bol ovplyvnený predovšetkým rozsiahlou expanziou dopytu. Očakáva sa, že tento priaznivý smer bude pokračovať a v priemere by mohol dosiahnuť rovnakú výšku i v roku 1994 (v prvom štvrťroku asi 4 %).

Redukcia dani tabakových výrobkov ovplyvnila zníženie indexu spotrebiteľských cien (hlavne vo februári) a doterajší vývoj naznačuje, že cieľ stanovený na rok 1994 (asi 2,5 % rast spotrebiteľských cien) bude splnený.

Upevnenie menovej politiky USA a zvýšenie krátkodobých úrokových mier na americkom peňažnom trhu spojené s riešením zníženia rozpočtového deficitu kanadskej vlády prispelo k zníženiu tlaku na pokles hodnoty kanadského dolára, čo sa spätne odrazilo vo vývoji kanadských úrokových mier. Pod vplyvom týchto okolností kanadská centrálna banka (Bank of Canada) prispela k stabilizácii trhov tým, že pomohla vytvoriť rozpätia pre obchodovanie s kanadským dolárom, pre formovanie krátkodobých trhových úrokových mier. Napriek nízkej alebo klesajúcej miere inflácie vo všetkých najvyspelejších krajinách sa dlhodobé úrokové miery zvýšili.

Najrizikovejším momentom je vývoj miery nezamestnanosti, ktorá v roku 1993 dosiahla úroveň takmer 11 %. Pozornosť novej vlády sa preto koncentrovala do tejto oblasti s tým, že je nevyhnutné prijať primerané opatrenia na jej zníženie. Hoci zamestnanosť v prvých mesiacoch roku 1994 mierne vzrástla (v rozpätí asi 2-5 %, v jednotlivých regiónoch rozdielne), predpokladá sa, že vzhľadom na prírastok nových pracovných síl miera nezamestnanosti neklesne výrazne pod 10 %.

Vývoj exportu sa vo všeobecnosti hodnotí veľmi priaznivo aj z regionálneho aspektu a v súvislosti s rastom produktivity, so znižovaním mzdových a celkových nákladov sa vytvárajú priaznivé predpoklady na zvýšenie konkurencieschopnosti kanadských firiem na medzinárodných trhoch.

Kanadský finančný systém

Historicky tvorilo tento systém päť základných skupín:

1. autorizované banky,
2. zverenecké (trustové) a pôžičkové spoločnosti,
3. družstevné úverové hnutie,
4. spoločnosti životného poistenia,
5. obchodníci s cennými papiermi (dealeri).

Poznámka: Zverenecké (trustové) spoločnosti podnikajú vo sfére majetku zvereného do správy na základe zákonného opatrenia. V súlade s dohodou sa má majetok využívať alebo investovať v prospech majiteľa tohto majetku.

Základným rozlišovacím znakom subjektov operujúcich na finančnom trhu bola ich obchodná aktivita, menej pozornosti sa venovalo otázkam legislatívy, na základe ktorej fungujú - federálnej či provincionálnej právnej úpravy, resp. kombinácie oboch. Tak napr. banky sa musia výlučne riadiť federálnymi zákonmi či nariadeniami, zatiaľ čo činnosť druhej a štvrtej skupiny sa môže stať predmetom oboch legislatívnych úrovní - federálnej i provinčnej.

Od polovice päťdesiatych rokov sa banky stali významným zdrojom poskytovania spotrebiteľských pôžičiek a hypotekárnych úverov. Zároveň podstatne rozvinuli svoje medzinárodné obchodné aktivity.

Trustové a pôžičkové inštitúcie sa špecializovali na poskytovanie rezidenčných hypotekárnych úverov. Väčšinou sú pod kontrolou federálnych orgánov, ale sú i také, ktorých činnosť sa riadi regionálnymi ustanoveniami. Za posledných 15 rokov sa ich obchodné činnosti sústredili do oblasti poskytovania spotrebiteľských a niektorých typov podnikateľských pôžičiek. Trustové (zverenecké) inštitúcie sú jediné inštitúcie, ktoré majú oprávnenie poskytovať tzv. fiduciárne služby.

Družstevné úverové inštitúcie - úverové zväzy a caisses populaires sú začlenené do regionálnej legislatívy. Centrálny úverový zväz Kanady, ktorého úlohou je poskytovať technické a finančné služby svojim členom, sa však riadi zákonom družstevného úverového združenia s federálnou pôsobnosťou. Pôvodne tieto inštitúcie poskytovali hypotekárne a spotrebiteľské pôžičky, ale v súčasnosti vyvíjajú svoje obchodné aktivity aj na podnikateľskom pôžičkovom trhu.

Tradičné obchody spoločností životného poistenia obsahovali predaj životných poistiek a voľné prebytočné zdroje investovali do hypoték, obligácií a akcií. Značné čiastky peňažných zdrojov získavajú z predaja prémiových odložených anuít, ktoré v podstate nadobúdajú podobné črty ako terminované vklady v iných inštitúciách. Tieto zdroje investujú do rozsiahlej škály aktív. Legislatíva

(federálna, regionálna) neumožňuje však priamu akceptáciu vkladov.

Činnosť dealerov je spojená s upisovaním a predajom emitovaných obligácií a akcií, pričom sú povinní dodržiavať legislatívne normy príslušných regionálnych vlád.

Je zrejmé, že pre kanadský finančný systém je charakteristické zvyšovanie konkurencie medzi jednotlivými subjektami, a to nielen vo sfére získavania vkladov jednotlivcov, ale i podnikateľských a vládnych vkladov, čo v minulosti bolo doménou bánk.

Skôr ako upriamime pozornosť na kanadský bankový systém, jeho základné aktivity, postavenie na domácom, ale i medzinárodnom finančnom trhu, považujeme za nevyhnutné uviesť najnovšie tendencie:

- 1. júna 1992 vstúpila do platnosti nová federálna legislatívna úprava pre finančné inštitúcie s federálnou pôsobnosťou - v tejto súvislosti bol novelizovaný zákon o bankách, zákon o trustových a pôžičkových spoločnostiach, zákon o poisťovacích spoločnostiach a zákon o družstevných úverových združeniach;
- predchádzajúce právne normy umožňujú federálnym finančným inštitúciám poskytovať rozsiahlu škálu služieb buď priamo prostredníctvom siete pobočiek, alebo nepriamo prostredníctvom siete vzájomných vzťahov. Týmto spôsobom sa posilnila konkurencia medzi finančnými subjektmi na domácom trhu a súčasne sa začínajú stierať predtým jasné hranice medzi bankami a bankám podobnými inštitúciami;
- podľa novej legislatívy režim vlastníctva zostáva zachovaný a naďalej platí princíp „širokého" vlastníctva (wide ownership) rozhodujúcich domácich bánk a vo vzťahu k iným federálnym finančným inštitúciám sa uplatňuje tzv. užšie i širšie chápaná vlastnícka držba;
- nový legislatívny rámec poskytuje základ pre ďalšiu diskusiu medzi federálnou vládou a regionálnymi vládami, týkajúcu sa harmonizácie a riešenia nezrovnalostí v oblasti regulačného a dozorného režimu.

Štruktúra bankového systému

Rozvinutý bankový systém charakterizovaný predovšetkým širokou škálou bankových produktov a vysokou kvalitou poskytovaných bankových služieb tvorí:

1. centrálna banka - Bank of Canada,
2. komerčné banky.

Poznámka: V súvislosti s liberalizáciou sa často poukazuje na to, že kvantitatívne reštrikcie (napr. úrokové stropy) nie sú typické pre kanadský finančný systém. Novelizácia zákona o bankách v roku 1967 upustila od úrokových stropov na bankové pôžičky a úrokové miery pôžičiek a vkladov sa odvtedy pohybujú na úrovni iných trhových mier.

Centrálna banka - Bank of Canada

Kanadská centrálna banka je renomovaná bankova inštitúcia, ktorej činnosť sa riadi príslušnými ustanoveniami zákona - The Bank of Canada Act. Je to banka s dlhoročnou históriou - svoju činnosť začala v roku 1935.

Menová politika je jadrom činnosti banky, ktorej konečným cieľom je udržať stabilitu národnej meny. Program na udržanie hodnoty kanadského dolára a jeho stabilizáciu sa začal realizovať v roku 1991. Je vypracovaný koncepčne, na strednodobé obdobie a jeho ústredným motívom je snaha dosiahnuť cenovú stabilitu, teda postupne znižovať infláciu. Špecifické ciele (miera inflácie) sa stanovili na ročné obdobie takto: v roku 1992 - 3 %, do polroka 1994 - 2,5 %, do konca roku 1995 - 2 %.

Na začiatku tohto roku sa časový horizont posunul na roky 1995-1998 a cieľom je opäť udržanie inflácie v rozpätí 1-3 % (v priemere 2 % počas tohto obdobia).

Ciele vo sfére redukovania miery inflácie a dosiahnutia cenovej stability vyhlasuje centrálna banka spolu s vládou. V tejto súvislosti je zaujímavá definícia vzťahu medzi bankou a vládou. Podľa zákona (The Bank of Canada Act) je banka nezávislá inštitúcia zodpovedná za menovú politiku - vypracovanie menového programu a realizáciu menovej politiky. Pravidelné stretnutia ministra financií a guvernéra poskytujú príležitosť na konštruktívnu výmenu informácií a názorov na menovú politiku. V prípade diferencovaných postojov na orientáciu menovej politiky môže vláda vydať direktívne nariadenie na jej zmenu.

Takýto prístup zo strany vlády by mohol signalizovať rezignáciu guvernéra, jeho nahradenie osobou, ktorá háji vládne záujmy. Nariadenia tohto typu sa však doteraz nerealizovali, a preto sa vzájomné vzťahy centrálnej banky a vlády hodnotia ako rovnocenné (i keď vo viacerých prípadoch kontraverzné).

Tab. 1

Základné údaje a)

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Kanadské banky	13	14	12	8	9	8	8	8
Pobočky zahraničných bánk	58	58	57	59	59	58	58	58
Zamestnanosť b)	148 184	146 746	162163	162 667	162 850	167 999	175 035	181 153
Celkové aktíva (mld. USD) c)	368,6	405,6	443,8	468,0	486,0	508,7	550,9	609,9
Kanadské aktíva (mld. USD) c)	211,9	222,8	241,8	260,7	294,5	339,8	379,1	409,7
Zahraničné aktíva c)	156,7	182,8	202,0	207,3	191,5	168,9	171,8	200,2
(% z celk. aktív)	42,5	45,1	45,5	44,4	39,4	33,2	31,2	32,8
Zahraničné pasíva (mld. USD)	160,2	187,3	205,0	207,7	200,4	180,2	179,7	207,5

a) Kanadská bankova asociácia, Bank Facts 90 (Toronto: CBA, 1990)

b) (Banky I)

c) (Banky I a II)

Tab. 2 **Regionálne rozdelenie (priemer za roky 1987-1989)**

	Atlantic	Quebec	Ontario	Prairies	British Columbia
Pobočky (% z celku)	8,4	19,4	40,1	20,4	11,7
Zamestnanosť (% z celku)	6,2	17,9	48,9	15,8	11,2
Kanadské aktíva (% z celku)	6,1	20,6	47,6	14,3	11,4

Sústava komerčných bánk

Komerčné bankovníctvo má v Kanade viac ako storočnú históriu. Vznik jednej z najväčších komerčných bánk - Royal Bank of Canada sa datuje od roku 1864, pričom za ucelený základ systému sa považuje zákon z roku 1867 (The British North America Act), obsahom ktorého boli právne ustanovenia vzťahujúce sa k peniazom a bankovníctvu.

Bankovníctvo v súčasnosti

Napriek vzrastajúcej konkurencii zo strany iných finančných inštitúcií majú komerčné banky naďalej významné postavenie pri poskytovaní úverov a prijímaní vkladov. Tieto vklady tvoria základnú časť celkovej peňažnej ponuky a sú zdrojom poskytovania úverov jednotlivcom i podnikom.

Kanadské banky sú regulované zákonom o bankách s federálnou pôsobnosťou, ktorý je predmetom pravidelného parlamentného prehodnocovania (každých 10 rokov, kompletná revízia zákona bola v roku 1991). Cieľom zákonnej úpravy je zabezpečiť solventnosť, efektívnosť, konkurencieschopnosť a dôveryhodnosť bankového systému.

Podľa zákona o bankách sa banky rozdeľujú do dvoch skupín, a to do I. a II., podľa ich vlastníctva (vlastníckej štruktúry). Tak napr. individuálny investor nemôže vlastniť viac ako 10 % akcií obchodovaných na burzách, navyše žiadna skupina investorov - nerezidentov, okrem investorov z USA, nemôže vlastniť viac ako 25 % z ktoréhokoľvek druhu akcií. Pre banky II. skupiny, ktoré sú väčšinou pobočkami zahraničných bánk, platí princíp, podľa ktorého ich akcie vlastní limitovaný počet skupín a vo všeobecnosti sa neponúkajú verejnosti.

Na ilustráciu uvádzame niekoľko číselných údajov. V roku 1991 bolo na území Kanady 64 bánk, z toho 8 v skupine I. a 58 v skupine II. Šesť najväčších bánk, takzvaná veľká šestka, malo v držbe takmer 90 % kanadských bankových aktív (k 31. 10. 1990 ich celková výška dosahovala 584 mld. CAD), t.j. 517 mld. CAD. Bankový systém zamestnával takmer 190 tisíc ľudí v 7600 pobočkách na celom území Kanady (tab. 1,2).

Aktivity

Napriek tomu, že bankovú činnosť možno ťažko kategorizovať, pretože v mnohých prípadoch dochádza k prelievaniu a integrovanému spôsobu ponuky, rozdeľujú sa bankové aktivity do štyroch bankových kategórií:

1. maloobchodné bankovníctvo (retail banking),
2. obchodné (podnikové) a korporačné (commercial and corporate) bankovníctvo,
3. investičné (investment),
4. medzinárodné (international).

Prvé dve kategórie vykonávajú tie bankové aktivity, ktoré sa považujú za tradičné bankovníctvo, teda prijímajú vklady, poskytujú pôžičky a služby jednotlivcom (retail) a drobným a stredným podnikateľom (commercial), ako aj veľkým korporáciám (corporate).

Investičné bankovníctvo zahŕňa vlastné bankové investície (na obchodovanie banky), investičné produkty a s nimi spojené služby svojim klientom.

Medzinárodné bankovníctvo je súhrnom predchádzajúcich aktivít, ktorých cieľom je podporiť aktivity domácich klientov mimo územia Kanady a súčasne prilákať zahraničných klientov.

Kanadské banky majú významné postavenie v zahraničí, čo možno dokumentovať nielen počtom kanadských pobočiek či zastupiteľstiev v zahraničí (viac ako 200), ale aj korešpondentskými vzťahmi s viac ako 5000 finančnými inštitúciami po celom svete. Kvalitatívnu stránku možno vyjadriť rozširovaním a skvalitňovaním

Tab. 3 **Medzinárodné postavenie desiatich najväčších kanadských finančných inštitúcií[1)]**

Finančná inštitúcia	Celkové umiestnenie	Výška aktív (mld. CAD)	Umiestnenie	Návratnosť aktív (ROA)	Umiestnenie podľa ROA	Kapitál (mld. CDA)	Umiestnenie	Kapitál aktíva (%)
Royal Bank of Canada	36	111,445	1	1,19	2	6,179	37	5,54
Canadian Imperial Bank of Commerce	47	100,916	2	1,17	4	5,422	48	5,37
Toronto-Dominion Bank	62	56,300	5	1,19	3	4,156	63	7,38
Scotiabank	73	71,822	4	1,24	1	3,690	74	5,14
Bank of Montreal	80	77,309	3	1,04	5	3,433	81	4,44
Desjardins Group	103	42,402	6	0,53	8	2,448	104	5,77
National Bank of Canada	156	25,256	8	0,90	6	1,608	157	6,37
Royal Trustco	233	32,537	7	0,38	10	0, 978	236	3,01
Central Capital Corporation	269	15,181	9	-0,60	11	0, 824	273	5,42
National Trustco	355	14,783	10	0,50	9	0,599	360	4,05

[1)] Zdroj: The Banker, London, UK 1992. V tabuľke sú uvedené iba niektoré z kľúčových kritérií pri hodnotení celkovej pozície bánk.

finančných služieb, ďalej poskytovaním relatívne nových produktov, ako sú úrokové, kurzové či devízové swapy. Ku koncu roku 1990 dosiahli devízové aktíva výšku 200,2 mld. CAD, t.j. 33 % z celkových aktív.

Výkonnosť

Relatívny význam bánk ako zdroja financovania a poskytovania finančných služieb pre podnikovú sféru a obyvateľstvo sa mení v súvislosti so zmenami ekonomických a finančných podmienok. Miera rastu bankových aktív sa spája s mierou rastu dopytu po úveroch, pretože pôžičky tvoria primárne aktívum bánk. Celkové bankové aktíva vzrástli z 368,6 mld. v roku 1983 na 609,9 mld. v roku 1990.

Za posledných desať rokov ziskovosť bánk bola nižšia v porovnaní s inými finančnými inštitúciami, resp. s významnými korporáciami. Miera návratnosti (aktív) v roku 1989 dosiahla výšku 8,08 %, pričom za celý finančný systém sa vykazovala na úrovni 11,12 %. Priemerná kapitálová návratnosť domácich bánk (v rokoch 1980-1989) bola v porovnaní s celým finančným odvetvím (11,99 %) nižšia a pohybovala sa na úrovni 10,29 %. Podľa tohto kritéria sa banky umiestnili na 18. mieste z celkového počtu 34 hodnotených oblastí (sektorov) ekonomiky.

Na začiatku osemdesiatych rokov si tzv. veľká šestka udržiavala konštantnú pozíciu medzi päťdesiatimi najväčšími bankami vo svete z pohľadu hodnotenia výšky aktív. Ku koncu dekády sa však jej postavenie zhoršilo a jej umiestnenie sa pohybuje medzi 54. až 160. miestom.

Zostrenie konkurencie v celosvetovom meradle si vyžiadalo prehodnotiť stratégiu bánk. Kritériom úspešnosti bankového podnikania sa stala vlastná kapitálová vybavenosť a posudzovanie ziskovosti každej aktivity. Kanadské banky znížili pomer aktív ku kapitálu, zvýšili rezervy na problémové pôžičky a udržiavali relatívne konštantnú mieru návratnosti kapitálu. Výsledkom tohto úsilia je popredné umiestnenie v skupine najsilnejšie kapitalizovaných bánk sveta (medzi 32. až 144. miestom).

V tzv. maloobchodných činnostiach banky mali tradičné dominantné postavenie na trhu vkladov. V rokoch 1960 až 1970 obhospodarovali 68 % z celkových vkladov. Ich podiel na trhu vkladov sa znížil pod vplyvom narastajúcej konkurencie a zlepšenia marketingovej techniky zo strany bankám podobných inštitúcií, akými sú napr. trustové a hypotekárne pôžičkové spoločnosti, úverové zväzy, ale aj vďaka expanzii vkladových účtov - caisses populaires, rozšíreniu počtu pobočiek, zmene pracovného času. Zvýšená konkurencia zapríčinila pokles podielu bánk na trhu vkladov - v roku 1989 62 %. Trustové spoločnosti zvýšili svoj podiel z 18 % v roku 1967 na 25 % v roku 1989; podiel úverových zväzov mierne poklesol, a to zo 14 na 13 %.

Vzhľadom na narastanie konkurencie na domácom trhu banky museli prijať viacero riešení, napr. zmeniť prevádzkové hodiny, rozšíriť sieť bankových automatov, aktívne podporovať dôchodkové úsporné programy. Kanadania ročne investujú približne 10-12 mld. do dôchodkových úspor, ku koncu roku 1989 celkové investície do tohto druhu úspor dosiahli 75 mld. CAD. Podiel bánk predstavoval 37 %.

Dopyt domácností po úveroch bol relatívne stabilný, pričom spotrebiteľské a hypotekárne pôžičky zohrávali najmä v osemdesiatych rokoch významnú úlohu v úverových aktivitách bánk. Banky zvýšili svoj podiel na hypotekárnom trhu znížením úrokového rozpätia (zníženie marže), zdokonalením marketingu a rozvojom nových produktov. Podiel bánk na hypotekárnom trhu sa zvýšil z 37,7 % v roku 1984 na 41 % v roku 1989.

Kurzová a úroková nestabilita počas uplynulých 20 rokov prispela k rozvoju a rastu medzinárodného finančného trhu, k rozvoju nových finančných nástrojov, ako sú napr. úrokové a menové (devízové) swapy. Tieto nové produkty rezultovali do vyššej integrácie individuálnych finančných trhov a do zvyšujúceho sa lokálneho konkurenčného tlaku. Pevné medzinárodné väzby kanadských bánk umožnili udržať krok s finančnými inováciami a pomohli uviesť tieto nové služby bez problémov na kanadský finančný trh.

Bankový systém nielen v Kanade, ale i v zahraničí je permanentne vystavený rôznym externým vplyvom. Počas osemdesiatych rokov museli riešiť problémové pôžičky, reagovať na pokles cien nehnuteľností, vyrovnať sa s požiadavkou kapitálovej primeranosti podľa BIS a čeliť medzinárodnej konkurencii (novým produktom a novým konkurentom).

Zvýšenie kapitálovej základne, presmerovanie obchodnej stratégie, dôraz na využitie vysokokvalifikovaných odborníkov a na investície do najprogresívnejších technológií vytvárajú predpoklady na udržanie si silnej pozície na domácom trhu a na expanziu selektívnych zahraničných činností.

Tab. 4

Prehľad najdôležitejších bánk

Názov	Krajina pôvodu	Sídlo centrály
Bank of Montreal	Canada	Montreal, Quebec
Bank of Nova Scotia	Canada	Toronto, Ontario
Canadian Imperial Bank of Commerce	Canada	Toronto, Ontario
Canadian Western Bank	Canada	Edmonton, Alberta
Laurentian Bank of Canada	Canada	Montreal, Quebec
National Bank of Canada	Canada	Montreal, Quebec
Royal Bank of Canada	Canada	Montreal, Quebec
Toronto-Dominion Bank	Canada	Toronto, Ontario
Banque Nationale de Paris (Canada)	France	Montreal, Quebec
Barclays Bank of Canada	United Kingdom	Toronto, Ontario
Citibank Canada	United States	Toronto, Ontario
Crédit Suisse Canada	Switzerland	Toronto, Ontario
Deutsche Bank (Canada)	Germany	Toronto, Ontario
Hongkong Bank of Canada	Hong Kong	Vancouver, British Columbia
Industrial Bank of Japan (Canada)	Japan	Toronto, Ontario
National Westminister Bank of Canada	United Kingdom	Toronto, Ontario
Swiss Bank Corporation (Canada)	Switzerland	Toronto, Ontario
Union Bank of Switzerland (Canada)	Switzerland	Toronto, Ontario

SPOLUPRÁCA PRI TVORBE PRÁVNYCH PREDPISOV

JUDr. Ildikó Kamenická, Asociácia bánk

Najaktuálnejším problémom sa stáva riešenie otázky ochrany vkladov fyzických osôb. Podľa zákona č. 21/1992 Zb. o bankách vrátane neskorších zmien štát ručí za vklady fyzických osôb len v troch bankách, a to v Slovenskej sporiteľni, a. s., Všeobecnej úverovej banke, a. s., a Investičnej a rozvojovej banke, a. s., čím sú vytvorené nie rovnaké podmienky podnikania na trhu pre všetky komerčné banky na Slovensku. V snahe odstrániť tento stav bol vytvorený pri Národnej banke Slovenska pod vedením Ing. Mariána Tkáča prípravný výbor na založenie systému ochrany vkladov, v ktorom je zastúpená i Asociácia bánk. Jej úlohou je vypracovanie návrhu zákona o ochrane vkladov a zabezpečenie postupnej realizácie uvedeného systému v praxi.

Pri príprave návrhu zákona o ochrane vkladov výbor vychádzal najmä z dokumentov o ochrane vkladov v Európskej únii a z konkrétnych skúseností získaných v nemeckých bankách, ktoré zabezpečujú systém ochrany vkladov. Využili sa i štatistické zisťovania a ekonomické prepočty.

Podľa pripraveného znenia návrhu zákona činnosť poisťovania vkladov bude vykonávať Fond poistenia vkladov ako právnická osoba založená Národnou bankou Slovenska a všetkými komerčnými bankami na Slovensku, ktoré majú licenciu na získavanie vkladov od fyzických osôb. Fond ako maximálne racionálna organizácia bude sústreďovať, spravovať a hospodáriť s finančnými príspevkami bánk za účelom poskytnutia náhrady v prípade neschopnosti banky vyplatiť vklady. Poisťovať sa budú len vklady fyzických osôb, pričom subjektom ochrany bude vkladateľ. Za nedostupný vklad sa bude poskytovať náhrada podľa kritérií stanovených zákonom.

Najviac diskutovanou otázkou je poisťovanie aj anonymných vkladov. Vzhľadom na situáciu u nás, kde neanonymné vklady tvoria len nepatrné percento vkladov obyvateľstva, sa prikláňa ku kompromisnému riešeniu, podľa ktorého by sa ponechala lehota na zmenu anonymných vkladov na neanonymné. Počas tejto lehoty budú chránené oba druhy vkladov. Banky budú do fondu pravidelne prispievať, jednorazový príspevok sa uhradí pri vstupe banky do fondu. Počíta sa i s poskytnutím výpomoci na prekleutie prechodných ťažkostí banky.

Jedným z hlavných poslaní, ktoré Asociácia bánk plní, je ochrana činnosti vo všetkých sférach podnikania. V súčasnosti sa venuje najviac pozornosti spolupráci v oblasti tvorby právnych predpisov. Členovia asociácie sa prostredníctvom odborných komisií veľmi aktívne zapájajú do procesu prípravy, pripomienkovania a dopracovávania týchto predpisov.

Návrh zákona po dopracovaní o pripomienky a podnety MF SR, NBS a bánk by mali predložiť do legislatívneho procesu spoločne guvernér NBS a minister financií SR.

Prijatím zákona NR SR č. 249/1994 Z. z. o boji proti legalizácii príjmov z najzávažnejších, najmä organizovaných foriem trestnej činnosti a o zmenách niektorých ďalších zákonov vznikli pre banky určité povinnosti uvedené najmä v paragrafoch 5 a 7 cit. zákona. Podľa paragrafu 7 sú banky povinné ohlásiť policajným orgánom podozrivé bankové operácie uvedené vo všeobecnom právnom predpise, na vydanie ktorého je splnomocnené Ministerstvo vnútra SR po dohode s Ministerstvom spravodlivosti SR. Keďže ide o veľmi citlivú oblasť v styku s klientom, Asociácia bánk zorganizovala spoločné stretnutie jej členov so zástupcami Ministerstva vnútra SR, na ktorom boli prerokované niektoré otázky spoločného postupu bánk v tejto oblasti, ako aj možnosti ďalšej spolupráce pri príprave vykonávacieho predpisu k zákonu. Poukázalo sa na nepresnosti a nejasnosti citovaného zákona, ako aj na rozpor so zákonom č. 21/1992 Zb. o bankách. Pri ďalších rokovaniach bol pripomienkovaný návrh Úradu finančnej polície Policajného zboru na vymedzenie okruhov podozrivých bankových operácií, ako aj pracovný návrh vyhlášky Ministerstva vnútra SR o ohlasovacej povinnosti bánk. Asociácia tlmočila stanovisko bánk, podľa ktorého by prijatie vyhlášky v pripravenej podobe znamenalo pokles bankových služieb a tým i odliv peňazí z bánk, na druhej strane by sa vlastný účel zákona, a teda aj vykonávacieho predpisu stratil. Skutočnosťou je, že niektoré navrhované opatrenia banky nemôžu za súčasných podmienok v praxi realizovať.

Ďalšie pripomienky bude asociácia uplatňovať v rámci medzirezortného pripomienkového konania.

Rovnaku pozornosť venuje asociácia spolupráci pri príprave návrhu novely zákona č. 610/1992 Zb. o rezervách pre zistenie základu dane z príjmov. Zúčastňuje sa na zasadnutiach pracovnej komisie pri odbore účtovníctva Ministerstva financií SR, ktorej je členom. V tejto komisii sú zastúpené i niektoré komerčné banky, ktorých odborní pracovníci významne prispievajú k činnosti komisie.

Úspešná bola aj spolupráca s Ministerstvom financií SR a s Národnou bankou Slovenska pri príprave účtovnej osnovy pre banky.

Asociácia bánk sa angažuje pri príprave a pripomienkovaní ďalších právnych predpisov, ktoré úzko súvisia s jej predmetom činnosti.

Jean-Pierre Patat, Michel Lutfalla, Histoire Monétaire de la France au XXe siecle, Economica, Paris, 292, viazané, cena 138 FF

História francúzskej meny

Dvojica autorov v úvode svojho diela konštatuje, že napriek veľkému množstvu ekonomickej, historickej a numizmatickej literatúry, ktorá sa tým či oným spôsobom dostáva do styku s hospodárskymi a menovými dejinami Francúzska, chýba súborné dielo, ktoré by vývoj francúzskej meny sledovalo monotematicky počas dlhšieho obdobia. Vyplnenie tejto medzery si autori stanovili za cieľ svojej monografie.

Kniha je rozdelená do dvoch bohato, ale logicky a prehľadne členených častí. Prvú časť autori veľmi správne začínajú proporcionálne primeraným úvodom charakterizujúcim menový vývoj a celkovú hospodársko-spoločenskú situáciu na konci 90. rokov minulého storočia, ktorá rozhodujúcim spôsobom predurčila smer vývoja francúzskej meny na začiatku sledovaného obdobia. Po tomto úvode prechádzajú k úlohe zlata v menových systémoch do vypuknutia I. svetovej vojny, postaveniu Francúzska a jeho meny vo svete a celkovo priaznivému vývoju charakterizovanému až 50 % nárastom produkcie. Ďalšiu kapitolu venujú vyhláseniu I. svetovej vojny a menovým opatreniam, ktoré nasledovali, spôsobu financovania vojnových operácií a ich dopadu na hospodárstvo. Tretia kapitola je venovaná inflačným trendom a nebývalému vzrastu špekulácie po skončení vojny, problémom vyplývajúcim z konverzie vojnovej výroby a snahám o presadenie deflačnej politiky a stabilizáciu meny. Štvrtá kapitola sa zaoberá krátkym obdobím od dosiahnutia stability franku až do začiatku hospodárskej krízy v roku 1931. V týchto kapitolách nájdeme zaujímavé informácie a viaceré paralely na porovnanie s obdobím budovania československej meny v prvej polovici 20. rokov. Témou piatej kapitoly sú politické a hospodárske dopady krízy a spôsoby ich riešenia. Šiesta kapitola sa zaoberá hospodárskou politikou vlády ľudového frontu, pokračovaním inflácie a pokusmi o jej reguláciu zmenami úrokových sadzieb. Posledná kapitola prvej časti je venovaná obdobiu II. svetovej vojny a nemeckej okupácii. Zaoberá sa osobitne obdobím príprav na vojenské stretnutie, v ktorom sa zaviedla centrálna kontrola obchodu s devízami, riešili problémy vysokého rastu cien. Prechádza k opisu hospodárstva počas okupácie, prudkého poklesu produkcie a strát spôsobovaných nadiktovaným kurzom 20 frankov za 1 marku (oproti reálnym 16-17 frankov za marku). Krátko sa autori pristavujú aj pri mene na území slobodného Francúzska, na ktorom generál de Gaulle uskutočnil prípravy na odpor proti nemeckej okupácii. Osobitne opisujú menovú reformu na oslobodenej Korzike. V kapitole však chýbajú explicitne uvedené informácie o vzťahu meny na okupovanom území a dočasne neokupovanom území spravovanom Petainovovou kolaborantskou vládou vo Vichy.

Druhá časť knihy sa venuje povojnovému obdobiu až do súčasnosti. Začína voľbou stratégie menovej politiky na prelome rokov 1944-1945, úvahami o blokovaní časti obeživa pri výmene za nové bankovky, starosťami so zahraničnými úvermi a prvými povojnovými pokusmi o stabilizáciu kurzu franku. Osobitnú pozornosť venujú reforme finančných štruktúr, selektivite kritérií na poskytovanie úverov a priebehu inflačného vývoja až do roku 1951. Ďalšia kapitola je venovaná deflačnej politike v rokoch 1952 až 1955 a opätovnému zvýšeniu inflácie v rokoch 1956-1958. Autori podrobne opisujú zlepšenie vývoja francúzskeho hospodárstva na prelome 50. a 60. rokov, devaláciu v júni 1958 a zavedenie nového franku ako psychologického kroku završujúceho proces stabilizácie franku a dosiahnutia parity 1 : 1 s nemeckou markou a holandským guldenom. Pokračujú výkladom o modernizácii riadenia menového vývoja a o dopade spoločenskej krízy vo Francúzsku v roku 1968 a vlečúceho sa konfliktu na Strednom východe. Knihu zakončuje krátka kapitola stručne zhŕňajúca celú menovú históriu Francúzska od roku 1898 do roku 1973 a charakterizujúca menové tendencie na konci 70. a v prvej polovici 80. rokov.

Kniha je písaná veľmi stručne, ale hutne. Dopĺňa ju takmer 80 strán grafov, obsiahlych tabuliek a citovanej literatúry. Z hľadiska nášho dnešného čitateľa treba vyzdvihnúť kapitoly venované povojnovej hospodárskej obnove a budovaniu stabilnej meny až po dosiahnutie úplnej konvertibility francúzskeho franku. Mnohé kroky podniknuté francúzskymi národohospodármi na prelome 40. a 50. rokov, spôsob zvyšovania cien, význam prisudzovaný zvyšovaniu cestovného na železnici a pod., ako aj negatívne reakcie obyvateľstva a niektorých politických zoskupení na tieto kroky a vo všeobecnej rovine celkový sled udalostí a javov sú až nápadne podobné, ak nie v niektorých detailoch zhodné s ťažkosťami a ich riešeniami, ktoré v ostatných piatich rokoch prežívame my. Úspešnosť všetkých krokov podniknutých na ozdravenie hospodárstva vo Francúzsku pred vyše štyrmi desaťročiami sa tak aj pre nás stáva zdrojom povzbudenia a nádeje do budúcnosti.

Ing. Zbyšek Šustek, CSc.

Z VEDENIA NBS

■ Na 37. rokovaní direktória Národnej banky Slovenska, ktoré sa uskutočnilo 3. novembra 1994 vzali jeho členovia na vedomie materiál pod názvom Hypotekárne nástroje. Spomenutý materiál sa zaoberal uplatnením týchto produktov v podmienkach Slovenskej republiky. Okrem toho direktórium schválilo návrh vyhlášky Národnej banky Slovenska o vydaní pamätných strieborných mincí v hodnote 500 Sk s tematikou ochrany prírody a krajiny - Národný park Slovenský raj. Zároveň bol prerokovaný návrh na priestorové a finančné zabezpečenie expozitúr NBS.

■ 38. rokovanie direktória NBS, ktoré sa konalo 10. novembra 1994, posúdilo materiály, týkajúce sa vnútorného chodu banky a prerokovalo výsledky plnenia štátneho rozpočtu Slovenskej republiky za deväť mesiacov roku 1994, vrátane dopadov na menovú politiku.

■ Dňa 17. 11. 1994 sa direktórium NBS na svojom 39. tohtoročnom zasadaní zaoberalo informáciou o činnosti PMU a využívaní prostriedkov z Európskej únie v oblasti programu PHARE, ako aj návrhom pokynu guvernéra NBS o účtovníctve v Národnej banke Slovenska.

■ Na 40. rokovaní direktória NBS, ktoré bolo 24. 11. 1994, jeho členovia posúdili situačnú správu o menovom vývoji za mesiac október a boli informovaní o stave prípravy zákona Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane vkladov.

■ 18. novembra 1994 sa konalo 18. zasadanie Bankovej rady NBS. Jej členovia prerokovali otázky spojené s vnútornou činnosťou banky a schválili návrh na priestorové a finančné zabezpečenie expozitúr NBS na území Slovenskej republiky. Banková rada NBS ďalej posúdila stav prípravy menového programu Národnej banky Slovenska na rok 1995, ktorého definitívne schválenie sa predpokladá v prvej polovici decembra tohto roku. Z priebežného hodnotenia základných makroekonomických ukazovateľov ku koncu roka 1994 vyplýva, že inflácia sa vyvíja v súlade s menovým programom NBS prijatým na tento rok, stav devizových rezerv sa trvalo zvyšuje a na ich raste sa významne podieľa aj zvyšovanie exportu, čo sa okrem iného prejavilo v kladnom saldo na devizovom fixingu, ktoré od začiatku roka presiahlo sumu 650 mil. USD. Na základe uvedených skutočností možno konštatovať, že sa napĺňajú predpoklady pre ďalšiu liberalizáciu devizového režimu.

■ 4. novembra 1994 sa pod vedením guvernéra NBS Vladimíra Masára zišli členovia Bankovej rady NBS na 17. rokovaní. Zaoberali sa prípravou spracovania menového programu na rok 1995 a analýzou súčasnej ekonomickej situácie, ako východiska pre stanovenie základných makroekonomických indikátorov. Zároveň boli členovia Bankovej rady NBS informovaní o materiáloch, týkajúcich sa vnútornej činnosti banky.

-JO-

Neďaleko košického hotela Hutník vyrastá nová budova pobočky Národnej banky Slovenska v Košiciach. Stavba sa začala realizovať 6. apríla tohto roku a hotová má byť za 18 mesiacov - v októbri 1995. Generálny dodávateľ stavby - bratislavský Hydrostav doteraz plní všetky priebežné termíny, a tak po ôsmich mesiacoch výstavby sa dokončuje už štvrté podlažie.

Text a foto: Ivan Paška

ČESTNÉ ČLENSTVO GUVERNÉROVI

V bratislavskom hoteli Bôrik sa konalo spoločné zasadanie nadácie HNclubu a Nadácie SLOVAK GOLD (31. 10. 1994). Pri tejto príležitosti udelil prezident Nadácie SLOVAK GOLD Jozef Sitko čestné členstvo v nadácii Vladimírovi Masárovi, guvernérovi NBS, Jozefovi Markušovi, predsedovi Matice slovenskej, Jozefovi Binderovi, generálnemu riaditeľovi Vodohospodárskej výstavby, š. p., a Ľudovítovi Šutekovi, predsedovi Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR. Čestné členstvo V. Masára má poradové číslo 2. To prvé udelilo prezídium Nadácie SLOVAK GOLD prezidentovi SR Michalovi Kováčovi.

- IP -

70. VÝROČIE MAĎARSKEJ NÁRODNEJ BANKY

Guvernér Národnej banky Slovenska Vladimír Masár sa zúčastnil na konferencii v Budapešti, ktorá sa konala pri príležitosti 70. výročia Maďarskej národnej banky. Na konferencii sa zúčastnili najvyšší predstavitelia centrálnych bánk a finančných inštitúcií z celého sveta.

Na stretnutí odzneli zaujímavé prednášky zamerané na centrálne bankovníctvo, liberalizáciu a rozvoj finančných systémov v ekonomikách prechodného obdobia a otázky nezávislosti centrálnej banky v perspektíve ekonomík prechodného obdobia.

Podnetné boli vystúpenia Marie Schaumayerovej, prezidentky Rakúskej centrálnej banky, Jacoba Frenkela, guvernéra Izraelskej centrálnej banky, Alexandra Lamfalussyho, riaditeľa EMI. Na konferencii vystúpil aj Stanley Fischer, významný predstaviteľ MMF.

Guvernér Národnej banky Slovenska Vladimír Masár sa počas konferencie stretol v neformálnych diskusiách so svojimi partnermi - guvernérmi Belgickej centrálnej banky, Izraelskej centrálnej banky, Švajčiarskej centrálnej banky, Slovinskej centrálnej banky, prezidentkou Rakúskej centrálnej banky a viceguvernérom Japonskej centrálnej banky.

Konferencia v Budapešti znova potvrdila dôležitosť zúčastňovať sa takýchto stretnutí, ktoré prehlbujú vzájomný i profesionálny kontakt medzi inštitúciami a sú významným prínosom pri rozvíjaní ďalšej spolupráce na najvyššej úrovni.

-DM-

PRVÁ STAVEBNÁ SPORITEĽŇA BILANCOVALA

Po dvoch rokoch svojho pôsobenia hodnotí Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., svoje rozhodnutie vstúpiť na slovenský trh stavebného sporenia ako nanajvýš správne. V súčasnosti na ňom zaujíma podiel vyšší ako 85 %. V priebehu dvoch rokov počet sporiteľov prekročil 330 000 a celková cieľová suma dosiahla 40 mld. Sk, pričom priemerná cieľová suma na jednu zmluvu je 120 000 Sk. O túto formu sporenia prejavili najväčší záujem robotníci a nesúkromní remeselníci, zamestnanci a študenti. Približne 60 % sporiteľov je vo veku do 30 rokov.

Napriek zriadeniu šiestich regionálnych pobočiek základom odbytovej siete Prvej stavebnej sporiteľne zostávajú pobočky a filiálky Slovenskej sporiteľne, ktorých je v súčasnosti asi 700. Možnosť uzavrieť zmluvu o stavebnom sporení s Prvou stavebnou sporiteľňou poskytuje v súčasnosti svojim klientom aj Investičná a rozvojová banka, a. s., Istrobanka, a. s., Ľudová banka, a. s., Poľnobanka, a. s., a Tatra banka, a. s.

PREZENTÁCIA FIRMY DITEC

DITEC, spoločnosť pôsobiaca v oblasti informatiky a výpočtovej techniky, počítačových a dátových sietí a bankovníctva, uskutočnila dňa 9. novembra v poradí už tretiu odbornú prezentáciu pod názvom Progresívne technológie a produkty. Pracovníci spoločnosti na nej prezentovali poznatky a skúsenosti, ktorými sa podieľali na príprave a spracovaní projektu Metodika tvorby informačných systémov pre štátnu správu. Súčasne predstavili najnovšie progresívne technológie a produkty z oblasti informačných systémov a počítačových sietí.

MICROSOFT NA SLOVENSKU

Dňa 10. novembra uskutočnila firma Microsoft v rámci svojej dvojdňovej Roadshow na Slovensku tlačovú konferenciu, na ktorej jej zástupcovia informovali o stratégii firmy Microsoft na Slovensku a predstavili najnovšie verzie programov Microsoft Office, ako aj nový rad programov Microsoft Back Office. Na tlačovej konferencii sa zúčastnil i zástupca firmy BSA (Business Software Alliance), ktorá sa zaoberá ochranou autorských práv výrobcov software a bojom proti softwarovému pirátstvu a v súčasnosti spolupracuje s políciou na vyšetrovaní niekoľkých prípadov neoprávneného užívania softwaru i u nás na Slovensku.

ZASADANIE CLEARINGOVEJ BANKOVEJ ASOCIÁCIE

Dňa 15. novembra sa v Bratislave uskutočnilo zasadanie Clearingovej bankovej asociácie (CBA). Hosťujúcou bankou zasadania bola Všeobecná úverová banka, a. s., ktorá je ako jediná slovenská banka riadnym členom asociácie s právom zúčastňovať sa na jej clearingovom systéme. CBA založilo deväť bánk vo februári 1993. Dnes sústreďuje 14 komerčných bánk zo siedmich krajín, z toho 8 ako riadnych členov a 6 ako pridružených členov. Na zasadnutí bol zvolený nový predseda CBA, ktorým sa stal francúzsky bankár, špecialista na platobný systém, pán Dominique Rambure, a tiež generálni tajomníci - pán Vladislav Sudakov, prezident International Moscow Bank, a pán Sándor Patyi, výkonný riaditeľ Hungarian Foreign Trade Bank.

Cieľom medzinárodného clearingového systému je umožniť bankám východnej a strednej Európy zúčastniť sa na medzinárodnom medzibankovom zúčtovaní prostredníctvom vzájomného vyrovnávania sáld bez likvidných deviz za pomerne výhodných podmienok pre banky a klientov. Clearingový systém CBA umožňuje svojim riadnym členom realizovať platby ich klientov v ľubovoľnej mene (v súčasnosti sa využíva 17 mien), a to v priebehu dvoch dní. Prednosťou tohto platobného systému je rýchlosť, bezpečnosť a pomerne nízka cena medzibankových zúčtovacích operácií.

REPREZENTOVALI NBS

Začiatkom novembra (3.-5. 11. 1994) sa konal v Piešťanoch minifutbalový turnaj družstiev z peňažných ústavov - členov Odborového zväzu pracovníkov peňažníctva a poisťovníctva. Na tomto futbalovom turnaji sa zúčastnili aj pracovníci - športovci, ktorí reprezentovali Národnú banku Slovenska - ústredie. Losovanie zaradilo športovcov z NBS do silnej B skupiny, kde mali v turnaji súperov z POĽNOBANKY, a. s., Slovenskej sporiteľne, a. s., Všeobecnej úverovej banky, a. s. Po zápasoch v skupine a víťazom skupiny C - Investičnou a rozvojovou bankou, a. s., postúpilo družstvo NBS do finálovej štvorčiennej skupiny a získalo tretie miesto. Radosť hráčov z bronzových medailí bola o to väčšia, že získali aj cenu najlepšieho brankára, ktorým sa stal hráč V. Pekarovič. Poďakovanie za vzornú reprezentáciu NBS na celoslovenskom turnaji patrí O. Skácelovi a (v hornom rade zľava): T. Mlynkovi, Ľ. Vondráčkovi, L. Vitekovi (kapitánovi družstva), B. Hržičovi, (v dolnom rade zľava): G. Bajtayovi, P. Várhelyimu, V. Pekarovičovi a J. Stanovi. JS

Directory of Banks Operating in the SR

as at 30 September 1994

Commercial and savings banks

1. Všeobecná úverová banka, a. s.

Námestie SNP 19, 818 56 Bratislava
President: **Ing. Jozef Mudrík**
Telephone: 07/367 428, 319 222, 307 111
Fax: 07/321 483
Telex: 07/927 71, 932 97, 933 47
Capital: Sk2,039.1m
Commenced operation: 1 January 1990
Universal bank with foreign exchange license

2. Slovenská sporiteľňa, a. s.

Námestie SNP 18, 816 07 Bratislava
President: **Ing. Norbert Tenczer**
Telephone: 07/2020370
Fax: 07/367 087
Telex: 07/93 300
Capital: Sk2,074.2m
Commenced operation: 1 January 1969
Universal bank with foreign exchange license

3. Slovenska záručná banka, š. p. ú.

Kutlíkova 17, 852 99 Bratislava
Director General: **Ing. Jozef Drška**
Telephone: 07/836 732
Fax: 07/836 909
Capital: Sk376.2m
Commenced operation: 1 September 1991
Guarantee bank without foreign exchange license

4. Tatra banka, a. s.

Vajanského nábrežie 5, 810 06 Bratislava
Director General: **Ing. Milan Vrškový**
Telephone: 07/452 111, 452 249
Fax: 07/344 656
Telex: 07/926 44
Capital: Sk401.7m
Commenced operation: 1 October 1990
Universal bank with foreign exchange license

5. Slovenska poľnohospodárska banka, a s.

Vajnorská 21, 832 65 Bratislava
Director General: **Ing. Ľudovít Pósa, CSc.**
Telephone: 07/215 007
Fax: 07/215 121
Capital: Sk800.0m
Commenced operation: 1 January 1991
Universal bank with foreign exchange license

6. Ľudová banka Bratislava, a s.

Námestie SNP 15, 810 00 Bratislava
Chairman of the Board: **Karl Mayr-Kern**
Telephone: 07/363 794, 323 586
Fax: 07/926 49
Telex: 07/927 71, 932 97, 93347
Capital: Sk300.0m
Commenced operation: 1 March 1992
Universal bank with foreign exchange license

7. Investičná a rozvojová banka, a. s., Bratislava

Štúrova 5, 818 55 Bratislava
President: **Ing. Jozef Tkáč**
Telephone: 07/389 2500
Fax: 07/363 484
Capital: Sk650.0m
Commenced operation: 27 February 1992
Universal bank with foreign exchange license

8. Devín banka, a. s.

Františkánske námestie 8, 811 01 Bratislava
Director General:
Doc. Ing. Ivan Jakúbek, CSc., commissioned as a chief executive

Telephone: 07/331 029, 331 005
Fax: 07/332 311
Capital: Sk499.05m
Commenced operation: 9 October 1992
Universal bank with foreign exchange license

9. Prvá stavebná sporiteľňa, a. s.

Dunajská 72, 814 88 Bratislava
Chairman of the Board: **JUDr. Jan Roland Burger**
Telephone: 07/361 331, 361 334
Fax: 07/361 422
Capital: Sk300.0m
Commenced operation: 16 November 1992
Building society without foreign exchange license

10. Istrobanka, a. s.

Laurinská 1, 811 01 Bratislava
Director General: **Ing. Ivan Šramko**
Telephone: 07/332 604
Fax: 07/331 744
Capital: Sk1,000.0m
Commenced operation: 1 December 1992
Universal bank with foreign exchange license

11. Priemyselná banka, a. s., Košice

Boženy Němcovej 30, 040 61 Košice
Director General: **Doc. Ing. Jaroslav Maričák, CSc.**
Telephone: 095/326 41-5, 354 11-4
Fax: 095/303 11, 353 26
Capital: Sk1001.0m
Commenced operation: 9 December 1992
Universal bank with foreign exchange license

12. Poštová banka, a. s., Bratislava

Gorkého 3, 814 99 Bratislava, P.O. Box 149
President: **Ing. Milan Lônčik**
Telephone: 07/330 155
Fax: 07/331 413
Capital: Sk350.0m
Commenced operation: 1 January 1993
Universal bank with foreign exchange license

13. Konsolidačná banka, š. p. ú.

Cintorínska 21, 814 99 Bratislava
Director General: **Ing. Jan Pichoňský, CSc.**
Telephone: 07/321 378
Fax: 07/321 353
Capital: Sk2,357.5m
Commenced operation: 1 January 1993
Consolidating bank without foreign exchange license

14. Prvá komunálna banka, a. s.

Hodžova 9, 010 01 Žilina
Director General: Ing. Jozef Mihalik
Telephone: 089/488 37
Fax: 089/725 45
Telex: 089/725 45
Capital: Sk447.1m
Commenced operation: 1 February 1993
Specialized bank with foreign exchange license

15. Slovenska kreditna banka, a. s., Bratislava

Námestie SNP 13, 814 99 Bratislava
Director General: **Ing. Štefan Veselovský**
Telephone: 07/321 021
Fax: 07/321 021
Capital: Sk411.5m
Commenced operation: 1 March 1993
Universal bank with foreign exchange license

16. Stavebná sporiteľňa VÚB - Wüstenrot, a. s.

Stará Prievozská 2, 820 09 Bratislava
Director: **Ing. Joachim Kučera**
Telephone: 07/687 11
Fax: 07/232 422
Capital: Sk300.0m
Commenced operation: 2 June 1993
Building society without foreign exchange license

17. Credit Lyonnais Bank Slovakia, a. s.

Medená 22, 811 02 Bratislava
Director General: **Ing. Vladimmr Valach**
Telephone: 07/325 320, 325 358
Fax: 07/326 209
Capital: Sk300.0m
Commenced operation: 1 June 1994
Universal bank with foreign exchange license

Banks not yet in Operation

1. Dopravná banka, a. s., Banská Bystrica

Ul. ČSA 24, 974 67 Banská Bystrica
Director General: **Ing. Ján Beňo**
Telephone: 088/752 241
Fax: 088/752 241
Capital: Sk300.0m
Universal bank with foreign exchange license

2. Creditanstalt, a. s. Bratislava

Železničiarska 13, 811 04 Bratislava
Telephone: 07/494 919
Fax: 07/494 920
Capital: Sk300.0m
Universal bank with foreign exchange license

Directory of Branch Offices of Foreign Banks

1. Agrobanka Praha, a. s.

Branch Office Banská Bystrica
Kuzmányho 18, 974 43 Banská Bystrica
Director of the branch office:
JUDR. Branislav Petroch
Telephone: 088/709 11
Fax: 088/724 730
Commenced operation: 1 January 1993
Universal bank with foreign exchange license

2. Banka Bohemia, a. s., Praha

Branch Office Košice, in liquidation from 27 July 1994
Kováčska 63, 040 01 Košice
Director of the branch office: **Ing. Ľubomír Kováčik**
Telephone: 095/6222 587, 6222 589
Fax: 095/6222 508
Commenced operation: 1 January 1993

3. Banka Hana, a. s., Prostějov

Branch Office Nitra
Coboriho 2, 949 01 Nitra
Director of the branch office: **Ing. Peter Jaďuď**
Telephone: 087/414 632
Fax: 087/410 269
Commenced operation: 1 January 1993
Universal bank with foreign exchange license

4. COOP banka, a. s., Brno

Branch Office Bratislava
Šefánikova 47, 811 04 Bratislava
Director of the branch office: **Ing. Anton Vavro, CSc.**
Telephone: 07/498 158
Fax: 07/498 158
Commenced operation: 1 January 1993
Universal bank with foreign exchange license

5. Československá obchodná banka, a. s., Praha

Branch Office Bratislava
Lehotského 3, 821 25 Bratislava
Director of the branch office: **Ing. Jozef Šalak, CSc.**
Telephone: 07/361 424, 361 429
Fax: 07/361 423
Commenced operation: 1 January 1993
Universal bank with foreign exchange license

6. Ekoagrobanka, a. s., Ústí nad Labem

Branch Office Piešťany
Mudroňova 25, 921 01 Piešťany
Director of the branch office: **Ing. Mária Bardíkova**
Telephone: 0838/546 16
Fax: 0838/546 12
Commenced operation: 1 January 1993
Universal bank with foreign exchange license

7. Interbanka, a. s., Praha

Branch Office Bratislava
Medená ul. 6, 811 06 Bratislava, P.O. Box 810 00
Director of the branch office: **Ing. Marián Jenis, CSc.**
Telephone: 07/330 617
Fax: 07/330 617
Commenced operation: 1 January 1993
Universal bank with foreign exchange license

8. Moravia banka, a. s., Frýdek-Místek

Branch Office Žlina
Bottova 7, 010 01 Žilina
Director of the branch office: **Ing. Ivan Rojček**

Telephone: 089/207 70
Fax: 089/300 54
Commenced operation: 1 January 1993
Universal bank with foreign exchange license

9. Internationale Nederlanden Bank, N. V. Amsterdam

Branch Office Bratislava
Palisády 36, 816 42 Bratislava, P.O. Box 123
Director of the branch office: **Ing. Marta Hollá**
Telephone: 07/314 220, 316 716, 316 262, 312 695
Fax: 07/312 367
Telex: 92658 ING BSK
Commenced operation: 1 January 1993
Universal bank with foreign exchange license

Branch Offices of Foreign Banks not yet in Operation

1. AB Banka, a. s., Mladá Boleslav

Branch Office Bratislava
Krížna 46, 826 59 Bratislava
Director of the branch office: **Ing. Emil Farkaš**
Telephone: 07/662 67
Fax: 07/215 959
Universal bank without foreign exchange license

Directory of Representative Offices of Foreign Banks Operating in the SR

1. Creditanstalt - Bankverein, Viedeň

Cintorínska 2, 811 08 Bratislava
Telephone: 07/326 422
Fax: 07/363 168
Office manager: **Ing. Peter Korvín**

2. Österreichische Volksbanken AG, Viedeň

Námestie SNP 15, 810 09 Bratislava
Telephone: 07/822 168, 823 926
Fax: 07/822 981
Office manager: **Ing. Ivan Čarnogurský**

3. Banque Paribas, Paríž

Grösslingova 11, 811 09 Bratislava
Telephone: 07/499 515
Fax: 07/509 73, 364 974
Office manager: **Ing. Dušan Hanuliak**

4. Velkomoravská banka, a. s., Hodonín

Sibírska 4, 831 02 Bratislava
Telephone: 07/253 121
Office manager: **Ing. Stanislava Veselovská**

5. Komerční banka, a. s., Praha

SLOVAKOPRESS, Pribinova 25, 819 02 Bratislava
Telephone: 07/210 3977
Fax: 07/210 3668
Office manager: **Ing. Anton Trnovský**

6. Internationale Nederlanden Bank N. V. Amsterdam

Palisády 36, 816 42 Bratislava
Telephone: 07/314 462, 312 367, 316 716, 311 840, 313 941
Fax: 07/822 981
Office manager: **Ing. Marta Hollá**

7. Sociite Generale, Paríž

Špitálska 2, 811 08 Bratislava
Office manager: **Ing. Viera Šecová**

8. European Bank for Reconstruction and Development, Londýn

Grösslingova 4, 814 18 Bratislava
Telephone: 07/367 835
Fax: 07/398 314
Office manager: **Igor Tham**

9. Zakarpatská obchodná banka „LISBANK"

Fialkové údolie 14, 811 01 Bratislava
Telephone: 07/312 383, 315 935
Office manager: **JUDr. Vladimír Hirjak**

Stock Markets and Brokerage Firms in the SR as at 1 October 1994

Name of financial institution	Start-up date	Telephone	Fax	Chief Executive
Stock Markets				
Bratislavská opčná burza, a.s. (Bratislava Options Exchange, Inc.) Dunajská 4, 814 81 Bratislava	4.11.1992	07/362 072	07/362 154	Ing. René Vochyan Chairman of the Exchange Chamber
Burza cenných papierov, a.s. (Bratislava Stock Exchange, Inc.) Vysoká 17, 811 06 Bratislava, P.O.BOX 151 other(7)	15.3.1993	07/386 111	07/386 103	Ing. Dušan Paulík Chairman of the Exchange Chamber
RM Systém Slovakia, a.s. Miletičova 3, 824 81 Bratislava	8.3.1993	07/655 09	07/655 06	Ing. Zdenko Hlinka General Director
Brokerage Firms				
1. národná brokerská spol. s r.o. Gajova 5, 811 09 Bratislava	18. 8. 1994	07/334 015	07/331 526	Ing. Peter Chrappa Executive
AZC, s.r.o. Dunajská 29, 811 08 Bratislava	12.5.1992	07/366 479	07/321 468	JUDr. GizelaTuhárska Executive
Capital Consulting and Investment Association, s.r.o. Tabaková 6, 811 07 Bratislava	28.9.1994	07/299 4271	-	Ing. Peter Štibraný Executive
CAPITAL TRUST, s.r.o. Miletičova 5, 821 08 Bratislava	19.10.1992	07/207 2227	07/207 2240	Ing. Ján Petriska Executive
Cassoviainvestment, s.r.o. Festivalovo nám. 1, 042 84 Košice	15.11.1993	095/680 1117	095/559 12	Ing. Roland Bušša Executive Director
CONTACT BROKERS, s.r.o. Štefánikova 4, 949 01 Nitra	31.3.1994	087/222 96	087/222 98	Pavol Vašek Director
ContoInvest, a.s. Hviezdoslavovo nám. 2 026 01 Dolný Kubín	6.9.1991	0845/643 11	0845/2163	Ing. Majerčák Chairman of the Board
Creditanstalt Kapitálové Trhy, a.s. Dúbravská cesta 2, 817 03 Bratislava	18.11.1993	07/377 821	07/371 769	Mgr. Peter Foltín Executive Director
EPIC - Securities, s.r.o. Štefánikova 14, 811 05 Bratislava		07/495 738	07/495 744	Ing. Juraj Krištofič Executive
GLS, s.r.o. Partizánska 19, 811 03 Bratislava	13.7.1994	07/315 814	-	Ing. Teodor Lehocký Executive
GORAL, a.s. Lamačská cesta 1, 833 30 Bratislava	1.7.1994	07/3706 263	07/376 338	Ing. Bronislav Prokop Chairman of the Board

Name of financial institution	Start-up date	Telephone	Fax	Chief Executivein
Harvardská burzová spoločnosť, a.s. Priemyselná 6, 824 90 Bratislava	1.6.1993	07/657 83	07/215 527	JUDr. Miroslav Hrabovský Chairman of the Board and Executive Director
HESO brokers, s.r.o. Sputniková 19, 821 01 Bratislava	14.9.1994	07/232 930	07/311 813	Ing. Tomáš Husenica Executive
ING Securities Bratislava, s.r.o. Palisády 36, 811 06 Bratislava	3.10.1994	07/316 716	07/312 367	Ing. Martin Moncman Executive
INVEST BROKERS, s.r.o. Mostová 6, 812 26 Bratislava	18.2.1994	07/331 071	07/333 304	Ing. Alen Korecký Director
ISTROINVEST SECURITIES, s.r.o. Kapitulská 15, 811 01 Bratislava	1.9.1994	07/369 802	07/259 631	Ing. Patrik Blechárž Executive
J & T Securities, s.r.o. Pribinova 25, 810 11 Bratislava	3.2.1994	07/210 3741	07/210 3743	Ivan Jakabovič Broker
KP invest, s.r.o. Nová 143, 017 01 Považská Bystrica	9.9.1994	07/817 449	0822/5217	Miroslav Gachulinec Director
KREDO BROKERS, a.s. Vysoká 20, 811 06 Bratislava	25.8.1994	07/363 146	07/362 784	Ing. Mária Tosecká Director
MARTINdata, s.r.o. sv. Cyrila a Metóda, 038 61 Vrútky	1.4.1992	0842/862 23	0842/864 95	Ing. Miroslav Plocháň Director
MCS, s.r.o. Cukrová 14, 813 39 Bratislava	14.11.1991	07/ 305 111	07/ 326 388	J. Leonard Director
Patria, družstvo Miletičova 1, 821 08 Bratislava	28.2.1990	07/662 73	07/603 47	Ing. Tibor Podoba Chairman
Pekotrefin, s.r.o. Saratovská 1, 841 02 Bratislava	22.12.1993	07/376 793	07/374 961	Perháč Executive
PENTA BROKERS, s.r.o. Ružová dolina 6, 821 08 Bratislava	3.10.1994	07/2011 138	07/2011 137	Jaroslav Haščák Broker
P Kontakt, s.r.o. Obchodná 38, 815 66 Bratislava	12.1991	07/371 363	07/377 608	Ing. Juraj Poór, CSc. Director
P&RM, s.r.o. Pražská 27, 811 04 Bratislava	22.6.1994	07/495 861	07/495 863	Martin Kvietik Director - Executive
Prvá Bratislavská maklérska, a.s. Pribinova 25, 810 11 Bratislava	22.9.1994	07/210 4800	07/210 3030	Ing. Tobiáš Orth Chairman of the Board
Prvá slovenská investičná skupina, a.s. Štúrova 5, 818 5 5 Bratislava	12.1990	07/214 598	07/610 16	Ing. Peter Vajda, CSc. General Director
REMAX, a.s. Bajkalská 41, 821 09 Bratislava	8.8.1994	07/233 015	07/233 068	Ing. Ľubomír Blaško Director
Safe Management, s.r.o. Fiľakovská cesta 10, 984 01 Lučenec	22.8.1994	0863/292 81	0863/292 81	Ing. Ondrej Tkáč Director

Name of financial institution	Start-up date	Telephone	Fax	Chief Executivein
SEVISBROKERS, a.s. Kuzmányho 8, 010 01 Žilina	14.6.1993	089/624 144	089/416 54	Ing. Ján Pirič General Director
Slovenský investičný klub, s.r.o. Šafárikovo nám. 2, 811 02 Bratislava	1.9.1994	07/326 394	07/811 515	Peter Štecko Executive
Stredoeurópsky obchodno - maklérsky dom IRB, a.s. Vysoká 17, 811 06 Bratislava	16.6.1994	07/386 301	07/386 302	Ing. Dionýz Juhász Director
TOP INVEST, s.r.o. Trieda SNP 104, 040 11 Košice	16.5.1994	095/435 181	-	Miroslav Ilavský Executive
TORY - BROKER, s.r.o. Južná trieda 2/A, 043 25 Košice	23.7.1994	095/762 769	095/762 483	JUDr. František Kupec Executive Ing. Róbert Vavrek Executive Director
TORYTRADE, s.r.o. Južná trieda 2/A, 043 25 Košice	31.8.1993	095/762 292	095/762 483	JUDr. Jaroslav Nemčík Director

Other Selected Financial Institutions in the SR as at 1 October 1994

AGROTRADE, a.s. Miletičova 23, 820 06 Bratislava	9.8.1990	07/627 79	07/610 60	Ing. Marián Lipka, CSc. General Director
Bankové zúčtovacie centrum Slovenska, a.s. (Slovak National Clearing Center, Inc.) Zrínskeho 13, 814 85 Bratislava	27.8.1992	07/325 773 (07/352 104)	07/362 009	RNDr. Rudolf Požgay, CSc. Chairman of the Board
Centrum kupónovej privatizácie SR (Voucher Privatization Centre of the SR) Kýčerského 1, 810 05 Bratislava P.O.BOX 87	15.12.1992	07/433 333	07/494 036	Ing. Matúš Šrámek Director
Dôchodkový pripoisťovací fond H O R I Z O N T , a.s. Svätoplukova 31, 821 08 Bratislava	1.1.1994	07/650 05	07/650 05	JUDr. Tatiana Spišiaková General Director
EFEKT LEASING, s.r.o. Mostová 19, 034 50 Ružomberok	18.11.1991	0848/321 441	0848/321487	Ing. Miroslav Chyla Executive
IRB - LEAS, a.s. Nám. SNP 15, 975 55 Banská Bystrica	26.6.1992	088/701 416	088/243 29	Ing. Bohuš Durdiak Director
ISTROHOLDING, a.s. Pribinova 2, 042 70 Košice (Pražská 1, 811 02 Bratislava)	29.3.1993	07/497 294	07/497 294	Ing. Vladimír Horváth Director
Kredit - Lease - Invest, a.s. Kutlíkova 17, 852 26 Bratislava	16.12.1993	07/838 822	07/823 352	Ing. Ján Ďurišin Director

Name of financial institution	Start-up date	Telephone	Fax	Chief Executive
PB Leasing, s.r.o. Štúrova 27, 040 01 Košice	1.10.1992	095/62 265 59	095/62 265 59	Ing. Adela Lenártová Director
PODEX, s.r.o. Krížna 46, 821 08 Bratislava	31.12.1991	07/214 163	07/215 847	Ing. Juraj Peleška Director
POLNO - LEAS, s.r.o. Krížna 46, 821 08 Bratislava	16.12.1991	07/681 64	07/213 449	Ing. Bohuslav Flachs Director
Stredisko cenných papierov SR, a.s. (Securities Centre) Miletičova 3, 824 81 Bratislava	1.1.1993	07/605 13	07/212 73	Ing. Emília Mojžišová General Manager
TATRA LEASING, s.r.o. Mostová 8, 811 02 Bratislava	1.5.1993	07/330 098	07/335 005	Ing. Ľubomír Menczer Executive
VÚB Factoring, a.s. Ružová dolina 6, 824 70 Bratislava	24.3.1993	07/640 03 07/645 47	07/616 39	Ing. Martin Krampl General Director
Specialized Institutions in the Banking				
Asociácia bánk a poisťovní (Association of Banks and Insurance Companies) Štefánikova 19, 812 71 Bratislava	2.7.1993	07/332 943	07/332 943	Ing. Alojz Ondra President
Slovenská asociácia poisťovní (Slovak Association of Insurance Companies) Holičská 3, 851 05 Bratislava	25.11.1993	07/827 966	07/827 951	Ing. Mitošinková Lívia President Ing. Chovan Pavel General Secretary
Autorizačné centrum Slovenska, a.s. (skrátene ACS, a.s.) (Authorization Centre of Slovakia) Štefánikova 19, 812 71 Bratislava	1.6.1994	07/237 529	07/237 522	Ing. Vojtech Kriesch Chairman of the Board and General Director

Plánujete podnikať v ČR alebo SR?

Spojte sa s najväčšou slovenskou bankou.

Všeobecná úverová banka – banka s vedúcim postavením na slovenskom trhu.
Našu sieť tvorí vyše 190 pobočiek a expozitúr na Slovensku, pobočka v Prahe a reprezentácia v Moskve.
Udržiavame vyše 650 korešpondenčných vzťahov s bankami po celom svete.

"VÚB – najlepšia banka na Slovensku. Awards for Excellence 1994."
EUROMONEY 7/1994

Kontakt:
Všeobecná úverová banka, a.s.
Námestie SNP 19
818 56 BRATISLAVA
Swift code: SUBA SK BX

Pobočka
Praha:
Celetná 31
111 21 PRAHA

Expozitúra
Brno:
Orlí 27
602 00 BRNO

VŠEOBECNÁ
ÚVEROVÁ
BANKA
Život Vašich peňazí.